

**له باره ی یوسف (علیه السلام)
بوٲان ده دویم**

ئەياد فەھمى

لەبارەى يوسف (ﷺ) بۆتەن دەدویم

ناوى كىتىپ: لەبارەى يوسىف (ﷺ) بۇتان دەدویم

ناوى نووسەر: ئەياد فەھمى

دیزاینى بەرگ: ناوەندى رېنۋېن

دیزاینى تېكىست: دانا ھەسەن

نۆبەتى چاپ: يەكەم ۲۰۲۱

چاپ: ناوەندى رېنۋېن

تیراژ: (۱۰۰۰) دانە

ژمارەى سپاردن: لە بەرپۈەبەراییەتیی گشتیی كىتبخانە گشتییەكان

ژمارە (۱۶۴۵) سالی سالی (۲۰۲۱) سالی پى دراوہ.

مافی لەچاپدانەوہى پارىزراوہ بۇ ناوەندى رېنۋېن ©

ناوەندى رېنۋېن

07511408868 - 07501269689

hakem1423@yahoo.com

renwen2009@yahoo.com

سليمانى - بازارى ئاوباريك - نهۆمى يەكەم

بەرامبەر كاسۆمۆل - دوکانى ژمارە (۶۶)

پېرست

- ۷..... پېشه کیی
- ۹..... ویستگهی یه کهم: باشتړین چیرۆک
- ۱۹..... ویستگهی دووهم: پیلانگړی براکان
- ۳۹..... ویستگهی سییه م: به ره و کۆشك
- ۴۷..... ویستگهی چوارهم: فیلی ئافرهت
- ۶۳..... ویستگهی پینجه م: داپۆشینى خودا
- ۶۷..... ویستگهی شه شهم: له زیندانه وه
- ۸۱..... ویستگهی حه و ته م: خه ونى شا
- ۹۵..... ویستگهی هه شته م: شادبوونه وهی یوسف (ﷺ) به براکانی
- ۱۰۹..... ویستگهی نۆیه م: رۆحیک ده سووتیت
- ۱۱۹..... ویستگهی ده یه م: متمانه بوون به خودا
- ۱۳۷..... ویستگهی یانزه: بۆنى یوسفم (ﷺ) بۆ دیت
- ۱۴۵..... ویستگهی کۆتایی: به دیهاتنى خه ونه کان
- ۱۵۹..... سه رچاوه کان

پیشہ کیس

سو پاس بُوَ خودا، کہ دووبارہ یارمہ تی دام دەست بکہم بہ ئامادہ کردنی کتیبیکی نوئ، دەمیک نییہ لە بەرگی دووہمی «لەبارە ی خوداوہ بۆتان دەدویم» تەواو بووم، بە خەیاڵدا هات، بۆچی لەبارە ی پەیا مەبەرانی شەوہ نەدویم، دواتر خەیاڵم بُوَ چیرۆکی یوسف (ع) چوو، باشترین سەرگوزەشتە، ئەو چیرۆکە ی دڵنەوایی پیغە مەبەری خودای (ع) پیکرا لە سالی خەمباریدا، ئەو چیرۆکە ی بە تەواوی لە سەرگوزشتە ی خوشەو یستمان دەچیت، ناوی خودام لئ هینا و بوو بەم کتیبە ی بەردەست. پشتیوان بە خودا لەبارە ی پەیا مەبەرانی تریشەوہ بۆتان دەدویم و دەبیتە زنجیرە کتیبیکی پر سود و بەھا...

گە پراوم بەدوای جوانترین پامانەکاندا، ئەوانەم ھەلگۆزیوہ کہ باشترین کاریگەری دەخەنە سەر ژیا ن و ئومید و هیوا و گەشبینیت بُوَ دەگە پیننەوہ، وەک وتراوہ: ھەر کە سیک خەمبار بیت و چیرۆکی یوسف (ع) بخوینیتەوہ، ئەوا خەمبارییە کە ی نامینیت. ھەربۆیە لە وردە کاریی و چۆنیە تی چیرۆک و سەربووردە ی یوسف (ع) پۆنە چووم، بە لکوو ئەو پامان و وتانەم ھیناوە کہ دیوکی تری چیرۆکە کہ دەر دەخەن، چاودیری و یارمە تی و پشتیوانی خودا دەر دەخەن بُوَ یوسف (ع) و وزە و هیوا لە تۆدا دەئافزینن، ھەولمداوہ باشترین و کورتترین و پرماترین وتە دابنیم، بُوَ ئەوہ ی ھەم خویندەوہ یەکی بە چۆن بیت بۆت، ھەم کتیبە کە گۆرانکاریت

تیدا بخولقینیت، ئەوەندە دەلیم: چیرۆکیک دلنەوایی پیغمبەرى
خودای (ﷺ) پى کرابیت، خاترجەمبە دلنەوایی تۆیش دەکات.
تەنها ئەم پیشەکییە هێى منە، ئەوانى تر لە کتیب و سەرچاوه و
تۆرە کۆمەلایەتییهکانهوه وەرگر توون، سوودی زۆرم لە مالپەرى
هەصاد وەرگر تووه، بۆ شیوازی کتیبەکه سوودم لە کتیبى
(یوسفیاتى) عەلى جابر فەیفى و کتیبى (انى لأجد ریح يوسفى)
خالید ئەبوو شادى وەرگر تووه. وەك چۆن سوودم لە وەکانیشى
وەرگر تووه.

ئەياد فەهمى سەنگاوى

۱۵ى حوزەيرانى، ۲۰۲۱

۵ى زولقەعدەى، ۱۴۴۲

وېستگمى يەكەم

باشترین چیرۆک

چیرۆکیک دښه‌وایی پیغه‌مبەری خودای (ﷺ) پی کرابیت، خاترجەمبە
دښه‌وایی تۆیش دەکات.

﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ
وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الْغَافِلِينَ﴾

واتە: ئىمە جۈانترىن چىرۆك و بەسەرھات بۇ تۆ دەگىرپىنەو،
لەپىڭاى ئەم قورئانەو نىگامان كىردووہ بۇت، ھەرچەندە لە پىشدا
ئاگات ھەر لىي نەبووہ.

چىرۆكى يوسىف(ﷺ) ئاۋىراۋە بە باشتىرىن چىرۆك،
چۈنكە تاكە سوورەتە بە خەۋن دەست پى دەكات و
بە بەدىھاتنى خەۋنەكە كۆتايى دىت.
وہك ئەۋەى خودا پىمان بلىت:
دەست لە خەۋنەكانتەن ھەلمەگىرن.
فېرمان دەكات،
نەخۇش چاك دەبىتتەو،
رۇشتوو دەگەرپىتتەو،
خەمبار دلخۇش دەبىت و
نارەھەتى و چەلمەمەش ھەلدەگىرىت!
خاۋەن ئامانجىش، دەكات بە ئامانجەكەى.

هه موو چیرۆكێك گهر جارێك گویت لیبوو،
ئەوا له جارى دووه مدا لێی بیزار ده بییت،
تهنها چیرۆكه كانی قورئان نه بییت،
ئەوا زیاد له ۱۴۰۰ ساله ده خوینری نه وه و چێژی زیاتریان ده بییت!

﴿إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا
وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ﴾^(٤)

واته: وهختی یوسف (ﷺ) به باوکی وت: بابه گیان بهراستی من
له خه ومدا بینیم یازده نه ستیره و خور و مانگ، سوژده یان بو
ده بردم.

له نیوان خوټ و مندا له کانتدا با متمانه یه کی پته و هه بیت،
له پیگه یه وه خه ون و ناواته کانیاں باس بکه ن،
باسی خه مه کانیاں بکه ن!

له مندا لیدا وتی: ﴿يَا أَبَتِ﴾

نه و دهمه ی عه زیزی میسر بو و تی: ﴿يَا أَبَتِ﴾
باوه گیان

هه مان دهسته واژه ی به کاره ینا و نه گوراوه،
ریژی باوکی گرت و به نه دهبه وه له گه لی دوا،
روژگار و پیگه که ی نه یگور یبوو!
پیویسته ئیمه یش ناوا مامه له له گه ل باوکماندا بکه بن،
گهرچی خاوه نی به رزترین پروانامه و پیگه یشبین.
چه ندی گه وره بین، له لای نه وان هه ر مندا له که ی جارانی.

﴿قَالَ يَبْنَئِ لَا تَقْصُصْ رُعْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ

الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾

واته: یه عقوب (ﷺ) وتی: نهی کورې شیرینم، خه وه که ت بو
براکانت مه گیره ره وه، نه وه که به هو یه وه فیل و پیلانیکت لیکه ن،
به راستی شه ی تان دوژمنی کی ناشکرایه بو بنیاده م.

له بهر پاره و سامان هه سوودی یان پی نه برد،
به لکوو به هو ی خو شه ویستی یه وه هه سوودی یان پی برد،
به خشینه کانی دل، له به خشینه کانی ده ست گرن گتر و به به هاترن!

هه تا ده توانیت نیعمه ته کان بشاره وه.

نیعمه ته کان بشاره وه،

چونکه ده روونه کان وه که یه ک نین!

هه ندی که س هه زده که ن خه ونی باشیش نه بینیت،

په نا به خودا له وه ده روونه ی،

خه ونی باشیش په ستی ده کات.

خه و نه کانت باس مه که،
نه بادا ئاگری چوارده ورت بگرپیت.
به شاردنه وهی تاییه تمه ندیییه کانت،
ئاگری هه سووده کان خامۆش بکه.

هه موو نیعمه تپیک،
که سیک هه یه هه سوودی پی بیات،
جا نیعمه ته که گه وره بیّت یان بچووک،
باشترین شت که ئه نجامی بدهیت به رانبهر که سی هه سوود ئه وه یه،
نیعمه ته کانتی لی بشاریته وه!

ته نانه ت له گه ل براکانماندا،
له گه ل خزم و خو شه ویستاندا،
هه ندی بیّده نگی سه لامه تییه!

فیّل و پیلانی مروّف،
له مروّقی به هیّزه وه دپت به رانبهر که سی لاوان،
به لام پیلانی خودا،
بۆ بهرژه وه ندی لاوازه له دژی به هیّز!

خەلکی لەسەر خەونەکانت ئیرەییەت پێ دەبەن،
ئەى دەبیەت چۆن بن بەرانبەر واقعەکەت.
هەربۆیە هەموو شتەکانت بۆ خەلکی ئاشکرا مەکە!
بۆ کەسانى چواردەورت کتییکی کراوە مەبە.

﴿وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ
وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ﴾

واتە: بەو شیوەیە پەروەردگارت تۆ دیاری دەکات و هەڵتەبژێریت
بۆ پێغەمبەریتى و هەندىك لىكدانهوى خەوت فیر دەکات و
نیعمەتەکانى خۆیت بەسەردا تەواو دەکات...

خواناس داوا لە خودا دەکات نیعمەتى پى بێهەشتى،
بەلام کەسى زانا داواى نیعمەت و تەواویەتى نیعمەتەکش دەکات.

بەهۆکارى بەختەوهرى و شانازى خێزانەکەت.

وئستگمی دووهم

پیلانگئیری براکان

«لهوویه خه لکی رقیان لیت بیت،
به هوئی خه سلّه ته جوانه کانتته وه نه ک نه نگیییه کانت»

﴿لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِّلسَّائِلِينَ﴾ ٧

واتە: لە بەسەرھاتی یوسف (ﷺ) و براکانیدا،
پەندى زۆرھەن بۆ ئەو کەسانەى دەپرسن.

چىروۆكى يوسف (ﷺ) باسى حەقىقەتى ژيانى تۆ دەكات!

﴿إِذْ قَالُوا لِيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِمَّا نَحْنُ عُصْبَةٌ
إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾

واته: کاتیک برایانی یوسف (ﷺ) گوتیان: بیگومان یوسف (ﷺ) و
براکه ی خوشه ویسترن له ئیمه به لای باوکمانه وه، خو ئیمه ییش
ده سته پیاوئیکین، به راستی باوکمان له هه له یه کی پوون و
ناشکرادایه.

کهس گومانی نه ده برد،
ئه م خوشه ویستییه، یوسف (ﷺ) ده گه یه نیت به زه وییه کی دوور،
چه ندین پیشه کی هه ن،
ده لاله ت له ئه نجامه که یان ناکه ن!

له وه یه خه لکی رقیان لیت بیت،
به هو ی خه سه له ته جوانه کانتته وه نه ک نه نگیه کانت.

له باره ی یوسف (ﷺ) پوتان ددهویم

﴿اَقْتُلُوا يُوسُفَ اَوْ اَطْرَحُوْهُ اَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ اَبِيْكُمْ
وَتَكُوْنُوْا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صٰلِحِيْنَ﴾

واته: یوسف (ﷺ) بکوژن، یا تورې بدنه زهوییه کی دوور، نه و
ددهمه سهرنجی باوکتان ته نیا بولای ئیوه ده بیټ و له دواي
نه وه وه به توبه کردن ده بن به کومه لیکي چاکه کار.

له و ددهمه ی قالبوون به،
یوسف (ﷺ) بکوژن، یوسف (ﷺ) مه کوژن.
یوسف (ﷺ) له شوینیکي تربوو،
قالبوو به مندالی خوږه وه،
نه یده زانی پیلان داده نریت بولنه اوبردنی مندالییه پاکه که ی.

نه یان زانی به روښتنی نازیزان و
دوور که و تنه وه شیان،
خوږه ویستییه که یان هر دهمیټ و
جهسته جینا هیټ!

له گه ل هه موو پیلانگپرپیه کاند،
یوسف (ﷺ) بووه په یامبه ر و عه زیزی میسر،
ئه و که سه ی خودا پشتیوانییه تی،
له چی ده ترسپیت؟
له کی ده ترسپیت؟

پی و تم: بینیت غیره و ئیره یی چی به یوسف (ﷺ) کرد؟
و تم: ئه ی چو ن نازانم، کردی به عه زیزی میسر!
ئه و ده مه ی چیرۆکه کان ده خو ئینیته وه،
له یادت نه چیت باسی کو تاییه که یشی بکه یت!

له وه په ئه و به لایه ی که خوشت ناو یت،
بتبات به ره و قه ده ریک،
هینده جوان بی ت که خه ونت پیوه نه دیوه.

﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ
يَلْتَقِطُهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِن كُنْتُمْ فَاعِلِينَ﴾

واتە: قسەكەرىك لەوان وتى يوسف (ﷺ) مەكوژن، بەلكوو
فرپى بدەنە بنى بيريكەو، ھەندئ لە كاروانىيەكان دەى دۆزنەو
و ھەلى دەگرن، ئەگەر ئیو ھەر كەھە دەكەن...

قسەكەرىك لەوان وتى...
گەر خودا پاستگۆیى و ئیخلاستی زانى،
گرنگ نییە خەلكى ناو و ناوینشان بزانن!

تەنھا پێشنیازىك بوو،
لئ رپرهوى چیرۆك و میژووى گۆپى!
پێشنیاز و بۆچوونەكانت بەكەم مەزانە،
تۆ چوزانىت چ كاریگەرییەكى دەبیّت!

خستیانە ناو بنی بیرەو،
چووہ سەر تەختی پاشایەتی،
گەر ھەمووان لەدژت پیلان بگێن،
تەنھا ئەوہ دێتە پێت کە خودا بۆی نووسیویت!

لەوہیہ یەک وتەى تۆ،
ئازاری یەکیکیان کەم بکاتەوہ،
یان بەتەواوی ئازارەکەى نەھیائیت،
ھەربۆیە بێدەنگ مەوہستە و بۆچوونی خۆت بلێ!

بەسۆزیی و میھری خودا دەووری یوسفی (ﷺ) دابوو،
لەنیوان فیل و پیلانگێڕی براکانیدا، دەنگیک بەرزبۆوہ و وتی:

﴿لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ ۝۱۹﴾

واتە: یوسف (ﷺ) مەکوژن.

لەنیو بنی بیرەکەدا ھاواریک ھات:

﴿يَبْشُرُ هَذَا غُلْمًا ۝۱۹﴾

واتە: مژدەتان لێ بێت ئەمە کورپکە...

لە یەکەمین ھەنگاویدا بەرەو کۆشک گوئی لە چرپە یەک بوو:

﴿أَكْرِمِي مَثْوَاهُ ۝۱۹﴾

واتە: پێزی لێ بنێ.

له باره ی یوسف (ﷺ) بۆتان ددهویم

له و دهمه ی له مالى عهزیزى میسردا بوهتانی بۆ کرا، گهواهی بۆ درا:
﴿وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ (٢٧)
واته: گهر کراسه که ی له پشته وه درابیت، ئه وایوسف (ﷺ) له
راستگۆیا نه.

له کوۆتا پۆژه کانی زینداندا، زوله یخا ددانى نا به تاوانه کهیدا:
﴿أَنَا رَاوِدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ﴾ (٢٨)
واته: من دهست تبه که لاویم له یوسف (ﷺ) ویست...

پیش ئه وه ی له زیندان ده رچیت په یامیکی بۆ هات:
﴿وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُتُونِي بِهِ أَسْتَخْلِصُهُ﴾ (٢٩)
واته: شا گوئی: بیهین، تاییه تی ده که م به خووم.

ئه و که سه یشی وه ک یوسف (ﷺ) پاک و بیگه رده،
چاکه کاره، ئاکاریه سه نه ده،
به سوژی و میهری خودا دهووری ده دات.

﴿قَالُوا يَبْنَائَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا يُوْسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَنْصَحُونَ﴾

واته: گوتیان: بابو، له بهرچی تو لیمان دنیا نیت دهرباره ی یوسف (ﷺ)، له کاتیکدا که ئیمه دلسوز و خه مخورین بوی.

گومان بکه له ئه مانه تی ئه و که سه ی لیت ده پرسیت:

بوچی متمانهم پی ناکه ییت؟

گومان بکه له راستگوویی ئه و که سه ی پیته ده لیت:

بوچی به راستم نازانیت؟

گومان بکه له دانایی ئه و که سه ی پیته ده لیت:

بوچی پشت به من نابه ستیت؟

﴿أَرْسَلُهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَع وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ﴾

واته: سبهینن له گه لمان بینیره بۆ دهرودهشت، به ئاره زووی
خۆی خواردن بخوات و یاری بکات و بیگومان ئیمه پاریزگاری لی
ده کهین.

ته نانهت مندالی پیغه مبه رانیس،
حه زیان به یاری کردن هه بووه،
هه ربۆیه خۆشی منداله کهت له ناو مه به!

براکانی یوسف (ﷺ) وتیان:

﴿وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ﴾

بیگومان پاریزگاری لی ده کهین و ئاگامان لپی ده بیت.
یه عقوب (ﷺ) پیی وتن:

﴿فَاللَّهُ خَيْرٌ حَفِظًا﴾

که واته خوا چاکترین پاریزه ره!

ئه وان یوسفیان (ﷺ) ون کرد و خودا پاراستی،
متمانته به خودا هه بیئت و ئاسووده به.

﴿قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ
وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ اللَّدِّبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَفِلُونَ﴾ (١٣)

واته: باوکیان وتی به پاستی دلته نگ و خه مبار ده بم که ئیوه
یوسف (ﷺ) له گه ل خوتان بهرن، ده ترسم که گورگ بیخوات له
ده میکدا ئیوه لی بی ناگا بن.

یه عقوب (ﷺ) وتی: ده ترسم گورگ بیخوات!
پوژی دواتر کوره کانی وتیان: گورگ خواردی.
به بی ئه وهی ناگامان لی بیت،
چه ندین به لکه و پاساومان داوه به دوژمنه کانمان!

ئه وه ده مه ی یه عقوب (ﷺ) فهرمووی:

﴿وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ اللَّدِّبُ﴾ (١٣)

واته: ده ترسم گورگ بیخوات.

یوسف (ﷺ) و بینایی له ده ست دا!
ئه وه ده مه ی فهرمووی:

﴿إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ﴾ (٨١)

واته: باسی سکالا و غهم و په ژاره م ههر بو لای خوا ده به م.
یوسف (ﷺ) و بینایی به که ی بو گه رایه وه!

﴿فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْحَبْلِ
وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَشَبَّانَهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾

واته: ئینجا کاتی یوسفیان (ﷺ) له گهل خۆیان برد، هه موو
برپاریاندا بیخه نه بنی بیره که وه و ئیمه سرووشمان بۆ یوسف (ﷺ)
کرد، سویند به خوا هه والی ئەم کاره یان پێ ددهیت که پێیان
کردی، له کاتی کدا ئەوان هه ست ناکهن.

گهر هه موو جیهان کۆبنه وه بۆ نه وهی زیانت پێ بگه یه نن به شتیک،
به لام خودا بۆی نه نوو سببیت،
ئه وا ناتوانن زیانت پێ بگه یه نن.

ئه و که سه ی سته می لی ده کریت،
نامریت، هه تا خودا پێشانی نه دات،
چی به سته مکاره که ی کردووه،
گهر چی ئه مه درێژه یش بکیشیت!

﴿لَخُنِيتَهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ ١٥ ﴿﴾

واته: سویند به خوا هه والی ئه م کاره یان پی دده یت که پیاان
کردی،
له دهمیکدا ئه وان هه ست ناکه ن.

ئه و دهمه ی په نه ره کان داده خرین،
خودا ده رگایه کت بو ده ئافرینیت.

له نیو زریانی نا ئومیدیدا،
که شتی دله خوشی و هیوا دیت،
له نیو بلایسه ی خه مدا،
گولی دله خوشی ده پشکوئ.

﴿وَأَلْقَاهُ فِي عَيَّبَتِ الْجُبِّ ۝١٧﴾

واته: بیخه نه نیو بنی بیرده وه. (ناره چه تییه)

﴿وَعَلَقَتِ الْأَبْوَابَ ۝٢١﴾

واته: ده رگاگان داخران. (ناره چه تییه)

﴿وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانٍ ۝٢٦﴾

واته: دوو لاهه گه لی چوونه زیندان. (ناره چه تییه)

﴿وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ ۝٥٦﴾

واته: ئا به و شیوه یه ده سه لاتمان دا به یوسف (ﷺ) و پایه دارمان کرد.

(دهروو لیکردنه وه و فراوانییه).

به ساده یی قه ده ر مه خوینه وه،
خودا کار ساز و کار به جیییه.

گەر له نیوان براکانى یوسفدا (ﷺ)،
خوشکێک هه‌بووایه به‌رگرى لى ده‌کرد!
له ناخى دلیدا دایده‌نا، نه‌ک له ناخى بیرێک.

به‌دواى یوسفدا (ﷺ) ده‌گه‌را،
وه‌ک چۆن خوشکه‌که‌ى مووسا (ﷺ) ئه‌نجامیدا و
گه‌راندیه‌وه ئامی‌زی دایکى...
چونکه خوشکه‌کان،
هه‌رگیز پێگای بیر (الجُب) نازانن.
ته‌ن‌ها پێگای خۆشه‌ویستى (الحُب) ده‌زانن.

﴿وَجَاءُوا عَلَى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ
أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ﴾ (١٨)

واته: کراسه که ی یوسفیان (ﷺ) هینایه وه که خوینی دروینه ی
پیوه بوو، باوکیان وتی: به لکوو دل و دهر وونی خوتان نه م کاره
ناپه سنده ی بو ئاسان و جوان کردوون، جا ئارام ده گرم به ئارام
گرتنیک ی چاک و په سهند، خوایش یارمه تیده رمه له سه ر نه وه ی
باسی ده که ن.

خه مه که ی یه عقوب (ﷺ) چهن به سوپه،
کراسی کوره که ی ده بینیت،
دوینئ له بهر کوره که ید ابوو،
ئیمرو ته نها کراسه که ی ده بینیت و خه لثانی خوینی دروینه کراوه.

ئیمه ده پاریزین،
خواردن بخوات و یاری بکات،
گریان،
چووین پی شبرپکی بکهین،
یوسفمان (ﷺ) جیهیشت،
گورگ خواردی،
خوین...
پیویستت به کومه لیک درو هه یه،
هه تا یه ک دروی گه یو بکهیت!

له و که سه بترسه،
پیش نه وهی تو داوای لی بکهیت،
به لگه کانی پیشککش ده کات.

﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾

ئەو كەسەى لىى قەوماو، تاكە چارەسەرى ئارامگرتنە.
ئایا چ چارەىەكى تری هەىە؟
گەر ئارامیت نەما،
داوا لە خودا بكە ئارامیت بۆ زیادبكات،
هەتا پىگا سەختەكە دەپىت.
ئارامگرتنى چاك و پەسەند،
جوانترین كۆتایى هەىە،
وەك چۆن یەعقوب (ﷺ) بەرانبەر نارەحەتییهكانى ئەنجامیدا.
ئەو ئارامگرىیه جوانەى،
لە دەمىكدایوسفى (ﷺ) بۆ گەراندهو،
هەم پەيامبەر بوو، هەم عەزىزى مىسر.

﴿وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ﴾

ئهو دهمه ی خه لکی نازارت ددهن،
داوای یارمه تی له خودابکه،
به یارمه تی خودا نازاره کانیا ن تیده په پرنیت.

سوپاس یه عقوب (ﷺ)، له چیرۆکی تۆوه فیربووم، هه ندی جار
لیدانه کان له شوینیکه وه دین که حیسابمان بو ی نه کردوو،
لیدانی که سه نزیکه کان زۆر به نازارتره له بیگانه کان، چونکه ئه وان
دهزانن پمه که یان له کو ی ده چه قینن، چونکه تامی شهرمه زاری
و هیوا برای تیدایه، ئهو دهمه ی مندا له که ت سه لامه ت بوو له
گورگه کان، سه لامه ت نه بوو له براکانی، ئهو دهمه ی خه لکی هیچ
نازاریکیان نه دایت، نازار و لیدان له کوره کانتسه وه هات!
ئه دهه م شهرقاوی

وېستگى سېيم

بەرەو كۆشك

چەندىن كالا،
لە فروشياردەكەيان بە بەھاترن.

﴿وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ يَبُشْرَىٰ هَذَا غُلَامٌ
وَأَسْرُوهُ بِضَعَّةٍ ۖ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١١﴾﴾

واته: کاروانی هات، ئاوکیشیان نارد، ئەویش دۆلچەى داھیشت،
کە دۆلچەکەى ھینایە سەرەوہ، وتی: موژدە، ئەمە کوپنکە.
ئەوان یوسفیان (ﷺ) شارەدوہ کردیانە کالای بازرگانى، خوا زانایە
بەوہى ئەوانە دەیکەن.

چەندین کالاً،

لە فرۆشیارەکەیان بە بەھاترن!

وتراوہ: کاروانییەکە پڭگیان لى ھەلەبووہ و گەیشتونەتە سەر
بیرەکە!

ئەو دەمەى خودا دەبەوێت پزگارت بکات،

ئەوانى تر وێڵ و ون دەکات لە پیناوی تۆدا!

بیرەکەیان پيشان دەدات، بۆ ئەوہى پزگارت بێت!

تینوویان دەبێت، بۆ ئەوہى تۆ بژیت!

گهر خه ونه کانت که و ته نیو بیرى نائومیدییه وه،
خودا کاروانی (دهروولیکردنه وه) ی بۆ ده نیریت و ده ری ده که ن!
ته نها متمانه ت به خودا بیت.

له وه یه خه ونه کانت که و تبیتنه بیرى یوسفه وه (ﷺ)!
لی دنیابه کاروانی به خته وه ری هه ر دیت.

﴿قَالَ يَبْشُرِي هَذَا غُلَامٌ﴾

له وه یه که سیکی نزیکت نکولیت بکات و
که سیکی دووریش ریزت لی بنیت!
چونکه ئه وه ی له دووره وه ده تبینیت،
وینه که ت به شیوه یه کی ته واو ده بینیت و
له پیگه ی خۆتدا دات ده نیت.

لەبارەى یوسف (ﷺ) بۆتان دەدویم

﴿وَأَسْرُوهُ بِضَعَّةٍ﴾

تیرپوانینی خەلکی،
لە حەقیقەتى تۆ ناگۆریت،
ئەوان یوسفیان (ﷺ) کردە کالایەکی بازرگانی،
بەلام لە حەقیقەتدا پیغەمبەریکی بەرپز و پادشایەکی مەزن بوو.

خودا دەستیك دەنیریت بۆ ئەو هی،
لە تاریکی بیرەكە دەرت بهینیت،
وەك چۆن یوسفی (ﷺ) دەرھینا.
نووریک دەنیریت بۆ دلت،
وەك چۆن ناردی بۆ چاوی یەعقوب (ﷺ).

﴿وَشَرَّوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ﴾

به نرخیکی کهم، به چهند درههمیك فروشتیان و نهشیاندهویست.

هه موو دونیا نرخیکی کهمه،
به رانبهر په یامبه ریکی به پیز،
چ جای چهند درههمیکی کهم بیت!
چه ندین کهسی به نرخ و به بهها،
به ههرزانتربین نرخ فروشران،
له لای ئه وانهی که قه دریان نه زانین!
ههر بویه خه مبارمه به گهر قه دریان نه زانیت.

ئه و کهسهی رقی لیتته یان ئیره ییت پی ده بات،
جوانی و بههره کانت نایینیت،
وهک براکانی یوسف (ﷺ) به نرخیکی کهم ده تفرۆشیت.

له باره ی یوسف (ﷺ) بۆتان دده دویم

براکانی یوسف (ﷺ) ویستیان یوسف (ﷺ) بکه نه ژیر زه وییه وه،
به لام خودا ویستی له سه ر زه وی بلندی بکات.
به نرخیکی که م فروشتیان،
بۆ ئه وه ی دواتر داوای خواردنی لی بکه ن!
متمانته به خودا هه بیته،
گهر خودا پشتیوانت بیته،
واده کات پیلانی دوژمنان به سه ر خویندا بشکیتته وه!

ئه وه ده ستانه ی زولمیان له یوسف (ﷺ) کرد و
به نرخیکی که م فروشتیان،
هه ر ئه وانه ده ستیان له به رده میدا پانکرده وه و وتیان:

﴿وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا﴾

واته: خیرمان پی بکه!

بۆ خودا:

﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾

واته: به وشپوهى شایه نیه تی قه درى خودایان نه گرت.

بۆ يوسف (ﷺ):

﴿وَكَاُنَا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ﴾

واته: لیبى بى پيوستبوون.

بۆ موحه ممه د (ﷺ):

﴿يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾

واته: ئەو دەمه ی ده تبینن گالتەت پى ده کهن.

خه مبارمه به گهر قه دریان نه زانیت.

ئەو مندالەى فری درایه نیو بنی بیرەوه،

دواتر به نرخیکی کهم فروشا،

هیدی هیدی ئاماده ده کرا بۆ ئەوهی بییت به عەزیزی میسرا!

سهختی و نارهحه تییه کانی ئیمروى ژیان،

ته نها پیشه کییه که بۆ جوانترین پۆژه کانی ژیان!

گومانی باشت به خودا هه بییت.

وېستگى چوارم

فېلى ئافرهت

تاکه پاکردن که کهسه ئازاکان ئەزموونی دهکەن و
ترسنۆکهکان ناتوانن ئەزموونی بکەن،
پاکردنه له تاوان و پاکردنه بهرهو لای خودا!

﴿وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ﴾

ئەو کەسەى لە میسر یوسفی (ﷺ) کپى بە ژنەکەى گوت: پێزى
لێ بگرە.

گەر خودا ویستی لیبوو چاکەیهک بهێنیتە پێت،
هاندەر و پالنه‌ر ده‌خاته دڵی چواردەووره‌کە ته‌وه و
به‌هۆیه‌وه چاکه‌ت له‌گه‌ڵ ده‌که‌ن و خزمه‌ت ده‌که‌ن.

بنیاده‌م به‌ گرنه‌ترین خه‌سه‌له‌ ته‌کانی تاريف ده‌کړیت،
لێره‌دا به‌ عه‌زیزی میسر تاريف نه‌کرا،
به‌ لکوو به‌وه‌ی که یوسفی (ﷺ) کړیوه...
له‌وه‌یه له‌ ژبانه‌دا کارپک ئه‌نجام ده‌یت،
له‌ هه‌موو ژبانه‌ گرنه‌تر پیت!

لەبارەى یوسف (ﷺ) بۆتان دەدویم

كەسى نزیك وتى: ﴿اَقْتُلُوا يُوسُفَ﴾
واتە: یوسف (ﷺ) بكوژن!

بەلام بیگانه كه وتى: ﴿اَكْرِمِ مَثْوَاهُ﴾
واتە: پېزى لى بنى!

خۆشه وىستى رۆزىيه،
نازانیت رۆزىيه كهت له چ دليكدایه!

تۆ چوزانیت؟
له وه به ئه و كه سهى ئیستا خزمه تكارته،
یه كێك بێت له پیاوچاكانى خودا،
هه ربۆیه پېزى ژێردهسته كانت بگره.

﴿وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ﴾

واته: خودا به سهر کاری خۆیدا زاله.

له چیرۆکی یوسفدا (ﷺ)، هه میسه کۆتاییه کان له سه ره تا کان
جیاوازن.

له و دهمه ی باوکی خۆیشی ویست، فریدرایه بیره وه!

له و دهمه ی براکانی ویستیان نه وی بکه ن، بالآتربوو!

له و دهمه ی زوله یخا ویستی زه لیلی بکات، خودا به عیززه تی کرد!

له و دهمه ی کرایه زیندانه وه، بوو به عه زیزی میسر!

هۆکاری هه موو ئه وانه یش ئه وه یه:

﴿وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ﴾

خودا به سهر کاری خۆیدا زاله.

﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَآتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْزِي

الْمُحْسِنِينَ﴾

واتە: کاتیک بوو بە پیاو و پیگەشت، سەلیقە و زانیاریمان پێدا،
ئەوا پاداشتی چاکەکاران دەدەینەو.

بەخششەکان لەو دەمەدا نایەن کە تۆ هەڵیدەبژێریت،
بەلکوو لەو دەمەدا دێن کە سوودی زۆرتەرە بۆت،
ئارام بە و متمانەت بەخودا هەبێت.

﴿وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ وَرَوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ

خودا سەرەتا باسی پێدانی زانیاری و چاکەکردنی لەگەڵ یوسفدا (ﷺ)
کرد،

ئینجا باسی چێڕۆکی خێزانی عەزیزی میسری کرد.
گەر ویستت شتێک باس بکەیت،
شتەکەیش لەلای خەڵکی نەنگی و هەلەبوو،
لێ تووشی کەسیکی باش هاتبوو،
ئەوا لەپێشدا باسی شتە باشەکانی بکە،
ئینجا ئەوەی تری باس بکە.

له باره ی یوسف (ﷺ) بۆتان ده دویم

﴿وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ ۖ وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ ۖ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ ۖ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ ﴿٣٧﴾

واته: نه و نافرته ی یوسف (ﷺ) له مالیدا بوو، دهست تیکه لاوی له یوسف (ﷺ) ویست و هه موو ده رگاگانی داخست و وتی: وه ره پێشه وه به په له بۆ ئه وه ی بۆت ئاماده یه، یوسف (ﷺ) وتی: من په نا ده گرم به خوا ئه و ئاغامه، پێزی لی گرتووم، به راستی سته مکاران پزگار نابن.

هه ندی که س گومانیان وایه،
گه ر به شیکیان پێ به خشیت له دنیا که یان،
پێویسته تۆ به شیک له دینه که تی پێ بیه خشیت.

زوله یخا ده رگاگانی له یوسف (ﷺ) داخست،
یوسف (ﷺ) خۆی پاراست و په نای به خودا گرت،
خوداش ده رگاگانی ئاسمانی بۆ کرده وه.

هه موو فیتنه و ئاره زووویه ک ده رگای خۆی هه یه،
ئاگاداری ئه و ده رگایانه به و به باشی دایان بخه،
پیش ئه وهی به سه رتدا دا بخرین!

له و ده مه ی زوله یخا بانگی کرد بۆ خراپه، فه رمووی:
﴿مَعَاذَ اللَّهِ﴾

واته: په نا ده گرم به خودا.

له کاتی فیتنه دا، فه رمووی:

﴿رَبِّ السَّجْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ﴾

واته: خودایه زیندان له لام خۆشتره له وهی ئه وان بانگم ده که ن بۆی.
له زیندان فه رمووی:

﴿ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا﴾

واته: ئه وه له فه زل و به هره ی خودایه به سه رمانه وه.

له کاتی ده روو لیکردنه وه فه رمووی:

﴿قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾

واته: خودا منه تی نا به سه رماندا.

له و ده مه ی گه یشت به ئازیزانی:

﴿وَقَدْ أَحْسَنَ بِي﴾

واته: خودا چاکه ی له گه ل کردم...

پێویسته له هه موو دۆخیکدا ناوی خودا له سه ر زارت بیّت،

هه رگیز فه زلی خودات له یاد نه چیت!

له و دهمه ی مۆبایله که ت به دهسته وهیه،
یان ته ماشای ته له فزیوون ده کهیت،
یان به ته نها له شوینیکیت،
فیتنه و تاوان پیت ده لپن:
«وهره پيشه وه بۆ ئه وه ی بۆت ئامادهیه»
تۆش وه ک یوسف (ﷺ) بلّی:
«په نا ده گرم به خودا»

زوله یخا له دهروونیدا هه موو ده رگانی داخستبوون،
به لام له دهروونی یوسفدا (ﷺ)،
هیشتا ده رگای چاودیڤری خودا کراوه بوو.

یوسف (ﷺ) لاویکی هه رزه کاربوو،
له ولاتی خۆیدا نه بوو،
ژێردهسته ی ئافره تیکی جوانی خاوه ن ده سه لات بوو،
له مالی ئه ودابوو،
دووربوو له چاودیڤری خه لکی،
ترسی ئابروو چوونی نه بوو،
له گه ل هه موو ئه مانهدا، له خراپه که رایکرد و
داوای کرد خودا بیپاریزیت و
په نای به خودا گرت!

﴿وَأَسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصُهُ مِنْ دُبُرٍ
وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ﴾^{١٥}

واته: یوسف (ﷺ) و نافر ته که هه ردووکیان بو لای ده رگاکه پایان کرد
و نافر ته که کراسه که ی یوسفی (ﷺ) له دواوه دراند، جا هه ردووکیان
تووشی میردی نافر ته که بوون له به ردهم ده رگاکه...

که سی ئازا و دلیر نه و که سه یه،
له فیتنه و شوینه که یشی راده کات،
بویری نه وه ناکات له بهر ده رگاکه یشی بوه ستیت.

به ته نها به (په نا ده گرم به خودا) رازی مه به،
به لکوو به دوا ی نزیکترین ده رگادا بگه پئی و
رابه...

هه ردووکیان پاینده کرد،
یه کیکیان له تاوان پایدیه کرد،
ئه وی تریش پایدیه کرد بۆی.
له وهیه له پرووکه شدا هاوبه ش بین،
به لام پاداشته که مان جوودا بیت،
ئه مه پش به هوی نیه تمانه وهیه!

تا که پاکردن که که سه ئازاکان ئه زموونی ده که ن و
ترسۆکه کان ناتوانن ئه زموونی بکه ن،
پاکردنه له تاوان و پاکردنه به ره و لای خودا!

﴿فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ ط﴾

﴿وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ﴾

واته: ئافره ته که کراسه که ی یوسفی (ﷺ) له دواوه دراند.

له وهیه یوسف (ﷺ) له م ساته دا گومانی وابوو بیت تیاچوو،
نه یزانی ئه مه ده بیته به لگه یه ک بۆ ئه وه ی پاکیه تی ده ریخات،
به سه رکه وتنه کاتییه کانی زالم خه مبارمه به!

خەمبار مەبە بۆ،
کراسە دراوہ کەت،
مالە براوہ کەت،
ئەسرینە پڑاوہ کەت،
مافە خوراوہ کەت.
لەوہیە بېنە ھۆکاری پزگار بوون و
سەرەتای بەختەوہ ریت.
خودا لە کەوتنە ئاسانە کەت،
داھاتووہ مەزنە کەت بونیاد دەنیت.

﴿وَأَلْقَى سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ﴾

واتە: لە بەردەم دەرگا کە گەیشتن بە عەزیزی میسر.

دنیابووہ لەو دەمەدا نایەت،
بەلام چ شتیک ئەوی ھینا؟
بیگومان خودا!

دەرگا کانی داخست بۆ ئەوہی ھیچ کەسیک نەیبینیت،
بەلام دواتر لەبەر دەرگا کە تووشی میردە کەى بوو،
ئەو کەسەى خودا نەپۆشیت، ھیچ رېگایە ک نییە بۆ پۆشینى!

له باره ی یوسف (ﷺ) بۆتان ده دویم

یوسف (ﷺ) رایکرد،
به لام له بهر ده رگا که گه یشته به عه زیزی میسر،
هه ندی جار به لاکان له چه ندین به ش پیکدین،
ئارامبگره هه تا خودا ده رووت لیده کاته وه!

﴿قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِيَّ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَا إِن كَانَ قَمِيصُهُ
قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٦﴾ وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ
دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٦٧﴾﴾

واته: یوسف (ﷺ) وتی: ئه و ژنه داوینپیسی له من ویستووه،
ئه و سا شایه تیک له کهس و کاری ئه و ئافره ته شایه تیدا، وتی
ئه گهر کراسه که ی یوسف (ﷺ) لای پیشه وه درپنرابی، ئه وه
ئافره ته که راست ده کات و یوسف (ﷺ) له دروژنانه. ئه گهریش
له پشته وه درپنرابیت ئه و ئافره ته که دروده کات و یوسف (ﷺ) له
راستگو یانه.

کهسه پاکه کان،
زاریان هیمنانه دپته گو،
به متمانه وه قسه ده کهن و
دوور له دهنگ بهرزکردنه وه و سویند خواردن،
هه و لئادهن به زور قه ناعه ت پي بهینن...

﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَا﴾

ئهو دهمه ی بهنده ته قوای خودای ده بیټ،
خودا ده رووی لیده کاته وه،
ناره چه تییه کانی له سه ر لاده بات.
ته نانه ت نزیکتیرین که سی نه یاره کانی پشتگیری ده که ن و
گه واهی بۆ ده دن.

﴿وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ﴾

واته: گهر کراسه که ی له دواوه در پندراییټ...

له میهری خوداوه ئه وه یه که،
بهنده که ی به به لا پرزگار ده کات،
به لکوو به شوینی به لاکه پرزگاری ده کات.
ئهو دهمه ی یوسف (ﷺ) راپیکرد،
خوازیاریبوو دهستی به کراسه که ی نه گات،
لی به به هیزییه وه دهستی پیی گهی و دراندی.
یوسف (ﷺ) زوری پی ناخو شبوو،
به لام بووه ئهو ده لاقه ی خودا لپییه وه پرزگاری کرد!

﴿يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا ۖ وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ ۖ إِنَّكَ كُنْتَ مِنَ الْخَاطِئِينَ﴾

واته: ئىنجا پووى كرده يوسف (ﷺ) وتى: ئەى يوسف (ﷺ)، ئەم باسە فەرامۆش بكە و گوێى مەدەرى، تۆيش داواى لىخۆشبوون و لىبووردن بكە لە هەلە و تاوانەكەت، چونكە بەراستى تۆ لە گوناھاران و بەهەلەچواندايت.

تەنانەت زمانىشى بەدوورگرت لەوہى ناوى خىزانەكەى بەيىنيت،
وہك ئەوہى ھەست بە قىزەونىيەكەى دەكات!
پاكى و بىگەردى، بە بەھاترين شتى ئافرەتە،
بەبى ئەوہ بى بەھايە.

﴿وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ﴾

واته: تۆيش داواى لىخۆشبوون و لىبووردن بكە لە هەلە و تاوانەكەت.

تەنانەت بى باوەرانيش زينا وہك تاوانيكي گەورە تەماشا دەكەن و
پىويستە تەوبەى لى بكرىت.
نەك ئازادى تاكە كەسى بىت و
پىويست بىت بىدەنگ بىت بەرانبەرى.

وېستگى پېنجەم

داپۇشىنى خۇدا

گەر خۇدا داپۇشىنى خۇيمان لەسەر ھەلگىرىت،
دەبىنە قسە و باسى كۆر و دانىشتەكان...

﴿وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرْوَدُ فَتَلْهَى عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾

واته: دهستهیهك له ژنانی شار به ته شهروهه وتیان: ژنه که ی عهزیزی میسر دهیه ویت له گهل غولامه که ی داوینپیسی بکات، له دلداریدا سووتاوه، بهراستی ئیمه نه و ژنه دهبینین له گومراییه کی پوون دایه.

گهرچی ده رگاگانی داخست،
به لام ئابروو چوونه که ی له هه موو شاردا بلاو بوویه وه،
له و ده مه ی سه ریچی خودا ده که یت،
له پیلانی خودا بی خه م مه به!

گەر خودا داپۆشینى خۆیمان لەسەر ھەلبگریت،
دەبینە قسە و باسى كۆر و دانىشتنەكان...
پەرورەینە داپۆشینى خۆتمان لى ھەلنەگریت.

ئەو دەمەى ئافرەتەكان جوانى یوسفیان (ﷺ) بینى،
ھەستیان بە ئازارى پرىنى دەستیان نەکرد.
ئەو دەمەى جوانى ئافرینەرى یوسف (ﷺ) دەبینیت،
ھەموو ئازار و خەمەكانت لەیاد دەكەیت.
خودایە لە دیدار و بینینی خۆت بى بەشمان نەكەیت.

وڻستگي شهشم

له زيندانوه

ته ماشاي تاريخي به لاکه ت مه که،
به لکوو ته ماشاي ئه و رووناکيه بکه که له وديوي به لاکه وهيه!

﴿قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ﴾

واته: یوسف (ؑ) وتی: ئه‌ی په‌وه‌ردگارم به‌ندکردنم لا‌خو‌شته‌ره
له‌وه‌ی که ئه‌وانه دا‌وا‌ی ده‌که‌ن لیم بیکه‌م.

به‌ندکردنی له‌لا‌خو‌شته‌ربوو.
له‌گه‌ل‌خودا،
به‌ندکردن خو‌شیییه!

که‌سانی چاک،
ئا‌زادییه‌که‌یان ده‌که‌نه‌قوربانی،
هه‌تا‌ئایینیان سه‌لامه‌ت بێت.
چونکه‌سه‌لامه‌تی‌ئایین،
له‌پیش سه‌لامه‌تی‌دونیا‌وه‌یه!

لهبارەى یوسف (ﷺ) پوتان دەدویم

﴿أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ﴾

واته: لهوهى كه ئهوانه داواى دهكهن لیم بیکه م!

نه یوت: زینا!

ته نانه ت زمانیشى پاک و بیگه ردبوو!

له باره ی یوسف (ﷺ) بۆتان دهدویم

﴿وَالَا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾

واته: ئه گهر گهری ئه وانهم لى لانه دهیت، دلم دهروا بۆ لایان و
دلم بۆ لایان دهچى و یه کیک ده بم له نه زانان.

بنواړه، به بنى خودا هیچ نیت.

یوسف (ﷺ) نه یوت من کورې په یامبه رم!

به لکوو خو ى به ریکرد له که سانی چوارده ووری و

په نای بۆ خودا برد،

خوداش پاراستی!

﴿فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾^(٣٤)

واته: نهوسا پهروهردگارى نزاى لى وهرگرت و پيلانهكهى نهوانى
لى لادا، بهراستى ههر خودا بيسهري زاناپه.

ههر كهسيك بهراستى پهنا بو خودا ببات و
داواى يارمهتى لى بكات،
ئيللا خودا وهلامى ده داته وه و لپى ناگه پښت بو نه فسى خوئ.

فهرمووى: دوعاكهى لى وهرگرت.
نه يفهرموو: خستيبه بهنديخانه وه.
ته ماشاى تاريكى به لاکهت مه كه،
به لكوو ته ماشاى نه و پرووناكيبه بكه كه له وديوى به لاکه وهيه!

﴿وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانٌ﴾

واته: ئه وسا دوو کوپی لاو له گه لی چوونه زیندان!

له سه ره تای نار په چه تییه کاند،
هه نگاوه کانی ده روو لیکردنه وه ده ست پی ده کهن.
له گه لی چوونه زیندان، نه ک له دوا ی ئه و،
دواتر یه کیکیان بووه هوکاری پزگار بوونی!

هه ر ده میک ئه م ئایه ته ده خوینمه وه:

﴿وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانٌ﴾

ئیللا خه م و ئازاره کانم له لا سانا ده بن،
چونکه ته نها من ئازار و خه مم نییه!

﴿إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ (٣٧)

واته: ئایینی ئه و که سانه م وه لا ناوه، که نه پروایان به خوا هه یه،
لاشیان وایه قیامت نایه ت.

یوسف باسی سته می براكانی نه کرد،
باسی بوختانی زوله یخای نه کرد،
به لکوو خوئی له وه به گه وره تر زانی و،
خه می بانگه وازه که ی بوو!

مرؤف کاتیکی فراوانی له به رده مه بۆ بانگه وازکردن،
بنواړه یوسف (ﷺ)،
له و دهمه ی خزمه تکار بوو، بانگه وازی بۆ لای خودا ده کرد.
له و دهمه ی له زبندان بوو، بانگه وازی بۆ لای خودا ده کرد.
له و دهمه ی عه زیزی میسر بوو، بانگه وازی بۆ لای خودا ده کرد.

﴿وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾

واته: شوینی ئایینی باوانم که وتووم که ئیبراهیم (ﷺ) و ئیسحاق (ﷺ) و یه عقوبن (ﷺ)، په وا و شیوا نییه بو مان که هیج شتی بکهین به هاوبه ش بو خوا، ئه مه چاکه و به هره ی خوایه به سهر ئیمه وه، به سهر خه لکیشه وه، لی زوربه ی خه لکی سوپاسی خوا ناکه ن.

﴿ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا﴾

یوسف (ﷺ) له ده می کدا ئه مه ی گوت، له زیندان دابوو، له غوربه ت دابوو، سته می لی کرا بوو! خه مه کانت چه ندی زور بوون، هیشتا کو مه لی ک نیعمه ت و شتی جوان هیه که له باره یه وه بدو ییت.

بنواړه فه زلی خودا،
نه ک به لا و ناړه حه تییه کان!
بپروانه لایه نه ئه ری نییه کان،
نه ک لایه نه نه ری نییه کان.

یوسف (ﷺ) له زیندان دابوو، به لام باسی به هره ی خودای ده کرد به سه ربه وه، فهرمووی:

﴿ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا﴾

پیغه مبهری خودا (ﷻ) له ئه شکه و تدا بوو، به یاوه ره که ی فهرموو:

﴿لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا﴾

واته: خه مبار مه به، خودا له گه لمانه.

یونس (ﷺ) له سکی نه هه نگدا فهرمووی:

﴿لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾

واته: به راستی هیچ په رستراویک نییه جگه له تو، پاکی و بیگهردی بۆ تۆیه، بیگومان من له سته مکاران بووم.

له لای نیلدا مووسا (ﷺ) فهرمووی

﴿إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ﴾

واته: به راستی په روه ردگارم له گه لدایه و پینموونیم ده کات بۆ رزگاری.

له گهل خودابه،
هه موو نارچه تیهه کان تیده په پینیت،
جا له هه ر شوینکیش بیت!
دلت ته نها وابسته بکه به خوداوه و
چاوه پپی ده روولیکردنه وه بکه!

﴿وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنَسَهُ الشَّيْطَانُ
ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ﴾ ﴿١٤﴾

واته: یوسف (ﷺ) وتی به وهی که دهیزانی پژگاری ده بیت له دوو
به ند کراوه که، باسم بکه لای ناغات که به ناهق گیراوم، به لام
شهیتان له بیرى برده وه، بویه ماوهی چهند سالیک یوسف (ﷺ)
له گرتووخانه مایه وه.

سوننه تی خودا بزانه له ئافرینراوه کانیدا،
ئه وه دهمه ی ئاده م (ﷺ) له به ری دره خته که ی خوارد،
بو ئه وهی نه مری پی بیه خشریت،
به در چوون له به ههشت سزادرا!
ئه وه دهمه ی یوسف (ﷺ) داوای له پژگار بووه که کرد،
له لای گه وره که ی باسی بکات،
چهند سالیک له به ندیخانه دا مایه وه!
ته نها داوا له خودا بکه و
ئومیدت هه ر به قاپی ئه وه هه بیت.

﴿أَذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ﴾

وادابنێن له و ده مه دا باسی کرد،
یوسف (ﷺ) ده بووه وه خزمه تکار.
لێ چه ند سالتیک دواکه وت،
بۆ ئه وه ی بییته عه زیزی میسر.
دواکه وتنه کان چه ندین حیکمه تیان تێدایه!

﴿فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ﴾

واته: ماوه ی چه ند سالتیک یوسف (ﷺ) له به ندیخانه دا مایه وه.

ناره چه تیبه که ی درێژه ی کێشا،
یوسفیش (ﷺ) خۆراگریوو، بێزارنه بوو.
خۆراگریه له سه ر دۆخه ناره چه ته که ت،
به مزووانه خودا ده رووت لێده کاته وه و
قه ره بووت بۆ ده کاته وه!

خودا یوسفی (ﷺ) فیرکرد چۆن له هه موو هۆکاره کان دابیرپیت و
ته نها پرووبکاته خۆی.

نه یه هپشت کاره که ی له سه ر ده ستی به نده یه ک رای ی بییت،
یان هۆکارپک بییت، په یوه ندی به به نده یه که وه هه بییت!

وېستگى ھەوتەم

خەونى شا

لە بەسۇزىيى خۇدا ئەۋەيە،
ئەۋ شتەي كە ھۆكار نىيە، دەيكاتە بەھىزترىن ھۆكار.

﴿وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ
وَسَبْعٌ سُتْبَلَاتٍ خُضَرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رَأْيِي إِنْ
كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ﴾

واته: شا گوتی: بیگومان من له خه ومدا ههوت مانگای
قه له وم بینى، که ههوت مانگای له پ دهی خواردن، ههوت گوله
دانه ویله ی سهوز و ههوتى وشکیشم بینى، ئه ی پیاو ماقوولان
ئهم خه وهم بو لیكبه دهنه وه، گهر ئیوه مانای خه و ده کهن و ده زانن
خه و په رزین بکه ن.

پاز و خهون و بیروکه کان له سه ری مروقه کاند،
به فه رمانى خودا کارده کات.
ئهو دهمه ی خودا دهیه ویت پرگارت بکات،
پاز و خهونیان دهگوریت له پیناوی تودا.

خەونىك بوو ھۆكارى رزگار كەردنى يوسىف (ﷺ).
لە بەسۆزىيى خودا ئەو ھەيە،
ئەو شتەي كە ھۆكار نىيە، دەيكاتە بەھىزترىن ھۆكار.

ئائومىد مەبە گەر ئارەھە تىيەكانت زىادىيان كەرد،
كلىلى رزگار بوونت لەلای خودايە،
رزگار بوونى يوسىف (ﷺ) بەھۆي خەونىكەو ھەبوو!

﴿قَالُوا أَصْغَتْ أَحْلَمٌ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَمِ بِعَلِيمِينَ﴾

وتیان خەونەدرۆزنەن و ئیمەش لەم تەرزه خەوانە سەردەرناکەین.

لە پێناوی تۆدا،
خودا دەرگای شتەکانیان بەسەردا دادەخات،
بۆ ئەوەی دەرگایەک بۆ تۆ بکڕیتەوێ و
پزگارت ببێت.

پاشا بەدوای خەوزانیکیدا وێڵە خەوێکەى بۆ لێکبداتەوێ،
ئەمەش بوو سەرەتایەک بۆ ئەوێ،
زیندانییەکی ستمەملێکراو پزگاری ببێت،
کە هیچ ئاگای لە کارەکە نەبوو.
لەوێهە دڵخۆشبوون و پزگاربوون لە پێگابن بەرەو لای تۆ و
تۆش ئاگات لێی نەبێت.

﴿وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالَمِينَ﴾

واته: وتیان ئیمه لیکدانهوهی خهوی تیکه‌ل و پیکه‌ل نازانین.

دواى ئه‌وهى ددانیان نا به نه‌زانینی خۆياندا،

به‌دواى یوسفدا (ﷺ) گه‌پان و

ئەویش ولاتی له برسیتی و قاتوقری رزگارکرد!

ئەو دەمه‌ی ده‌لیت: (نازانم)!

گه‌وره‌ترین خزمه‌ت پێشکەش کردووه.

له باره ی یوسف (ﷺ) بۆتان دهدویم

﴿يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ﴾

سهرت نه سوپمیت له گۆپانی مامه لهی هه ندی کهس،
یوسف (ﷺ) له لای ئەوان تۆمه تباربوو،
به لām که پێویستیان پێی بوو،
پێیان وت: یوسف (ﷺ) ئەی هاوڕێی پاستگۆ!

﴿ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعُ شِدَادٍ﴾

واته: ئینجا له پاش ئهو جهوت ساله، جهوت سالی تردیت که
سهخت و قات و قرییه.

ساله سهخت و نارپه جهته کان نه تترسیئن،
ساله سهخته کان یوسفیان (ﷺ) کرده عهزیزی میسر،
له دواى ماوهیه کی زۆریش به دیداری براکانی شادبوو.
هه ندی نارپه جهته،
چه ندین گه نجینه و ده رگای داخراوت لیده کاته وه!
له نیو نارپه جهته و سهختیه کاند، به دواى نیعمه تدا بگه پئی.

﴿ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْرِضُونَ﴾

واته: له وهودوا سالیکی باراناوی و پر به ره کهت دیت، که خه لکی به رو بوومی زوریان پی ده به خشریت، میوه ده گوشتن و شه به تی لی دروست ده کهن.

خه مبارمه به گهر ناره که تیت توو شبوو،
ده روو لیکردنه وهت نزیکه،
ناره که تییه کهت چه ندی درێژه بکیشیت،
رژگار بوون و به خته وهری ههر دیت،
له په حمه تی خودا ناؤمید مه به.
له دواي هه وه ره گرمه، ههر بارانی په حمه ت دیت.
له کاتی ناخو شیدا خوړا گربه،
له کاتی خو شیدا شوکرانه بژیره.

﴿وَمَا أُبْرِئُ نَفْسِيَّ إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالْسُوءِ
إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

واته: یوسف (ﷺ) وتی: من ههرگیز پاکانه بۆ خوّم ناکه، چونکه بهراستی نهفس زور فهران دهره به خراپه، بیجگه نه و نهفسه ی پهرهردگارم پهحمی پی کردییت، بهراستی پهرهردگارم خهتابهخش و میهرهبانه.

پاکانه بۆ نهفسی خوّت مهکه،
گهرچی پاکی و نارامی و تهقوای یوسفیشت (ﷺ) ههبوو.

کاتی بهتال و بیئیشی،
زورتین زیان له نهفس ددهن،
چونکه نهفس بیئیش دانایشییت،
گهر قالئ نهکهیت بهوهی سوودی پی دهگهیهنیت،
قالّت دهکات بهوهی زیانت پی دهگهیهنیت.

له باره ی یوسف (ﷺ) بۆتان ده دویم

﴿قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ﴾

واته: یوسف (ﷺ) فهرمووی به شا، له سههر خهزنه و دارایی میسر دامبئی، بهراستی من پارێزه‌ریکی شاره‌زام.

ئێستا ده‌وله‌ته ئیسلامیه‌كان هینده سامانی سروشتی و داهااتیان هه‌یه،

كه بێ پێویستیان ده‌كات له وڵاته‌كانی تر.
به‌لام ئایا پیاوانی‌کیان هه‌یه، وه‌ك یوسف (ﷺ) به‌پێوه‌یان بیات؟

﴿إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ﴾

واته: بهراستی من پارێزه‌ریکی شاره‌زام.
راستترین CV كه نووسرا‌ییت...

﴿إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ﴾

ئهو ده‌مه‌ی خه‌لكی پێویستیان پێته،
ته‌وازوه‌كه‌ت له‌لایه‌ك دا‌بنی و
بێره‌گۆ به‌تایبه‌تمه‌ندییه‌كانت!

خودا کارەکانى یوسف پێغه مبهرى (ﷺ) بەرپۆهبرد.
لە سارادا، کاروانییەکانى پێویست بە ئاو کرد،
بۆ ئەوێ لە بیرەکە دەرى بهێنن.

دواتر عەزیزى میسرى پێویست بە منداڵ کرد،
بۆ ئەوێ یوسف (ﷺ) بە خێوبکات.

دواتر پاشای پێویست بە خەوزانیک کرد،
بۆ ئەوێ لە زیندان رزگارى بکات.

دواتر هەموو میسرى پێویست بە خواردن کرد،
بۆ ئەوێ بکرێتە عەزیزى میسر.

کە خودا کارەکانتى بەرپۆهبرد،
هەموو هۆکارەکانى خۆشەختیت بۆ ئاسان دەکات،
لە کاتیکیدا ئاگات لە هیچ نییه.

خۆت و کارەکانت بسپێرە بە خودا.....

له باره ی یوسف (ﷺ) بۆتان ده دویم

یوسفی راستگو (ﷺ) له گه‌ڵ دوو لاوی تردا له زیندانا بوون،
یوسف (ﷺ) به‌ دڵ و پرووکه‌ش له‌ ئه‌وان جوانتر بوو.

به‌لام خودا پێش یوسف (ﷺ) دوو لاوه‌که‌ی له‌ زیندان ئازاد کرد،
یوسف (ﷺ) دوا‌ی ئه‌وان به‌ چه‌ند سالی‌ک له‌ زیندان مایه‌وه‌.

یه‌که‌میان بووه‌ خزمه‌تکار، دووه‌میش له‌ خاچ درا!
یوسف (ﷺ) به‌ ماوه‌یه‌کی زۆر دوا‌ی ئه‌وان ئازادکرا،
بۆ ئه‌وه‌ی بی‌یته‌ عه‌زیزی میسر.

خودا به‌ دیه‌ینانی ئاوات و خولیاکانت دوا ده‌خات،
بۆ ئه‌وه‌ی زیاتر و زۆرت‌ر پێ بیه‌خشی‌ت!

یوسف (ﷺ) داوای له شا کرد بیخاته سهر خه زنه ی ولّات،
به لام خودا باسی وه لامی شای نه کردووه، به لکوو فه رموویه تی:

﴿وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ﴾

واته: به و جوړه یوسفمان (ﷺ) له خاکی میسر دا پایه دار و جیگیر کرد.

چونکه بکه ری حه قیقی خودایه،
چونکه خودا وای له شا کردووه قبوولی بکات،
هه ربۆیه وه لامدانه وه که باسنه کراوه!

وڻستگي هه شتم

شادبوونهوي يوسف (ﷺ) به براگاني

له ناوه پراستي هه موو نارچه تيبه كدا،
خودا كه سيكت بو دهنيريت، هه تا راوه ستاو و نارام بيت.

﴿وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ﴾

واته: براکانی یوسف (ﷺ) هاتن بۆ میسر، جا چوونه دیوانی، ئەو ئەوانی ناسییەوه، بەلام ئەوان ئەمیان نەناسییەوه.

گەر پێش چەند سالیکی بهاتنایه،

یوسف (ﷺ) غولامیک بوو له کۆشکدا یان،

له زیندانبوو.

بەلام ئیستا هاتوون،

له و دەمە یوسف (ﷺ) عەزیزی میسره.

خەمبار مەبه،

گەر سەرکەوتنت، دەوله مەندیت، به خته وه ریت دواکه وت،

خودا دهیه ویت به باشتترین و جوانترین شیوه ئەوانەت پێ

بەخشیت!

﴿قَالَ هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمِنْتُكُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ ۖ قَالَ اللَّهُ
خَيْرٌ حَفِظَّا ۖ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ ﴿٦٦﴾

واته: یه عقوب (ﷺ) وتی پتیا: ئایا دنیابم لیتان ده باره ی،
ههروهك پيشتر دنیابووم لیتان ده باره ی یوسفی برای (ﷺ)،
كه واته خوا چاكترین پاریزه ره، ئه و له هه موو دلسۆزان دلسۆزتره.

دواى تپپه ربوونى چه ندين سأل،
هيشتا برينى يوسف (ﷺ) سارپژنه بووه و
له يادى نه چوو!ه!

گه رچی ژيانمان نارپه چه تپوو،
گه رچی هيشتا برينه كانمان سارپژنه بوو بوو،
هينده به سه،
كه خودايه كان هه يه له هه مووان به به زه يى تره!

له باره ی یوسف (ﷺ) بۆتان ده دویم

که عبی کوپی ئه حبار ده فه رمویت:
ئهو ده مه ی یه عقوب (ﷺ) فه رمووی:

﴿فَاللَّهُ خَيْرٌ حَفِظًا﴾

واته: خوا چاکترین پارێزه ره...

خودا فه رمووی:

سویند به عیززه ت و جه لالم، هه ردووکیانت بۆ ده گه رپنمه وه!

﴿فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانَا﴾

ئەو دەمەى بەرژەوهندیان هەبوو،
وتیان براکەمان!
ئەو دەمەى بەرژەوهندییەکە ئەما،
وتیان کۆرەکەت!:

﴿إِنَّ أَبْنَاكَ سَرَقَ﴾

زۆرکەس بەپێى بەرژەوهندى خۆیان،
شیوازی قسەکردنیاں دەگۆڕن لەگەڵت.

﴿وَقَالَ يَبْنِي لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ
وَمَا أَغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ ﴿١٧﴾

واته: ئه ی کوره کانم هه مووتان له ده رگایه که وه مه چنه ژوره وه،
به لکوو له چنه ده رگایه کی جیا جیا وه بچه ژوره وه، من هیچ
سوودتان پی ناگه یه نم له به رانه ر پێش هاتی خوادا، هه موو
حوکم و بریارێک ته نها بۆ خوایه، پشت هه ر به و ده به ستم و
خۆسپێرانیش با خۆیان هه ر به و بسپێرن.

خۆپاراستن له چاو پێویسته،
به بی ویستی خوداش زیان ناگه یه نیت!

یوسفیان (ﷺ) لێ سه ند، سته میان لێی کرد،
لێ هیشتا مندا له کانی خۆشده ویت،
باوک خاوه نی دلیکی گه وه و میهره بانه.

﴿وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ ءَاوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ
قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

واته: کاتیکیش که چوونه ژوورهوه بۆ لای یوسف (ﷺ)، یوسف (ﷺ) براکهی برده په نای خۆیهوه و، وتی: بهراستی من براکهی تۆم، هیچ خه مگین مه به بهوهی که نه وان دهیکهن له گهلت. یوسف (ﷺ) به براکهی وت:

﴿إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ﴾
واته: بهراستی من براکهی تۆم، هیچ خه مگین مه به! پیغه مبه ری خودا (ﷻ) به یاری غاری وت:

﴿لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا﴾
واته: خه مبار مه به، خودامان له گهله. نه و دهمه ی مهربه م عیسی (ﷺ) بوو، جبریل بانگی مهربه می کرد:

﴿فَنَادَاهَا مِن تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِي﴾
واته: خه مبار مه به!

له ناوه پراستی هه موو نارهحه تییه کدا، خودا که سیکت بۆ ده نیریت هه تا راوه ستاو و ئارام بیت.

له باره ی یوسف (ﷺ) بۆتان ده دویم

﴿قَالُوا إِن يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِنْ قَبْلُ فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ
وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرُّ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ﴾ (٧٧)

واته: وتیان گهر بنیامین دزیبیتی، ئه وه بیگومان براکه یشی
پیشتر دزی کردووه، به لام یوسف (ﷺ) پیناخۆشبوونی خۆی به م
تۆمه ته، له دهروونی خۆیدا شارده وه و ده ری نه بری بۆ ئه وان،
ته نه ها وتی ئیوه له وان خراپترن، خوداش چا ک ده زانی به وه ی که
ئیوه ده یلێن.

هه موو کاتیک راشکاوی ستایشکراو نییه،
هه ندی جار بیده نگی ستایشکراوه!
په حمه تی خودا له و که سه ی نه یینییه کی شارده وه،
یان سازشی له مافی خۆی کرد،
بۆ ئه وه ی دلی براکانی رابگریّت و
رپگری له بڵابوونه وه ی خراپه بکات.

چه ندی هه ولبدیه ت هه سه ته کانت به شاریته وه،
هه لویست و په فتار و گوفتارت ئاشکرای ده کات.

له دایک و باوکی دایانبری،
هه لیاندایه ئیو بنی بیره وه،
نالاندی به ده ست غوربه ت و زیندانه وه،
به لام ئه و دهمه ی به دزی تۆمه تباریان کرد،
زۆر ئازاری چه شت،
هیچ شتیک هینده ی بوختان تال و به ئازار نییه.

ئه و وته ی ئازارت ده دات و
له ناخی خۆتا ده به یلێته وه و کاردانه وه ت نابیت،
نه مریت پی ده به خشیت،
یوسف (ﷺ) له ده روونی خۆیدا شار دیه وه،
خودایش باسی چاکییه کانی له قورئاندا تۆمار کرد و
هه تا رۆژی په سلان ده خوینریته وه.

گه ر ده ته ویت به ئامانج و ویسته کانت بگه یت،
خۆت رابه یینه له سه ر ئه وه ی،
جله وی نه فست بگریت و
خاوه نی په رچه کرداره کانت بیت.

﴿فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ﴾

واته: یوسف (ﷺ) پینا خوښوونی خوێ به م تۆمه ته، له دهروونی خویدا شاردهوه و دهری نهپری بۆ ئهوان...

بهلام فیرعهون وتی:

﴿وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ﴾

واته: ئه و کردهوه خراپه شت کرد، که کردت (قیبیتییه کت کوشت)!

ئه مه یه جیاوازی نیوان که سه مه زن و بچوو که کان.

﴿قَالُوا يَتَأْتِيهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا
فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنََّّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ (٧٨)

وتیان ئه ی عه زیز، به پاستی ئه و باوکیکی زور پیری به ته مه نی
هه یه، جا یه کیک له ئیمه له جیات ی ئه و بگره، به پاستی ئیمه تو
له چاکه کاران ده بینین.

له و ده مه ی له زیندان ابوو، پێیان وت:

﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾

ئه و ده مه ی عه زیزی میسر بوو، پێیان وت:

﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾

که سه باشه کان، دۆخه کان نایانگۆپیت.

له باره ی یوسف (ﷺ) بوتان ددویم

﴿إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَلَعًا عِنْدَهُ﴾ (٧٦)

نه یفه رموو: ئیلاا ئه وهی دزی کردووه!
چونکه یوسف (ﷺ) ده زانیټ براکهی دزی نه کردووه.

وېستگى نۆيم

رۇجىك دەسووتىت

ئەو دەممى ژيانت رەش دەيىت،

چاوهكانت سىي دەبن!

﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْراً﴾

واتە: يەعقوب (ﷺ) وتى وانييە، بەلكوو نەفسى خۆتان كاريكى
بۇ جوان و ئاسان كرددون!

چۆن گورگ دەيخوات،
لە دەمىكدا لە داھاتوودا ئەستىرەكان سوجدەى بۇ دەبەن؟
متمانەت بە مژدەكانى پەرورەدگارت بىت،
زىاتر لەوہى بە چاوەكانى خۆت دەيبينيت!

﴿عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

واتە: بۆیە چارم دان بەخۆدا گرتنە بەجوانی، بەو ئومێدەى خوا
هەموویانم بۆ بهێنیتەوه، بەراستی هەر ئه و زانای کار دروسته.

ئەو دەمەى ناره‌حه‌تییه‌كان له‌سه‌رت قورس ده‌بن،
پێویسته گومانی باش به‌خودا به‌یت،
هیوا و گه‌شبینیت زیاتر بێت.
ئەو دەمەى یه‌عقوب زۆر ناره‌حه‌ت‌بوو، فه‌رمووی:

﴿عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا﴾

خودا له‌داواکه‌ی زیاتری پێ به‌خشی.
هیواى ئەوه‌بوو دوو کوپه‌که‌ی بگه‌رپێته‌وه بۆ لای،
بۆ ئەوه‌ی له‌که‌نعان پێکه‌وه‌ بژین،
یوسفی (ﷺ) بۆ گه‌رايه‌وه‌ له‌و دەمەى عه‌زیزی میسر بوو.

بۆ هه موو پێویستییه کانت،

بۆ هه موو خه و نه کانت،

بۆ هه موو ئه و شتانه ی چاوه پێیان ده کهیت،

به ته و او ی متمانه و گومانی باشه وه بلی:

﴿عَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا﴾

به و ئومێده ی خودا هه موو یانم بۆ بهیئیت!

که سی گه شبین به لا و نار هه تییه کان،

ته نها گه شبینییه که ی زیاد ده کهن.

یه عقوب (ﷻ) کورپکی تریشی له ده ستدا،

به لام وتی: کیشه نییه، پێکه وه دینه وه.

نا ئومید مه به،

له وه یه له یه ک رۆژدا،

خودا بتگه یه نیت به هه موو خه و نه کانت!

﴿وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسَفَى عَلَى يُوسُفَ
وَأَبْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزَنِ فَهُوَ كَظِيمٌ﴾

واته: نهوسا پرووی لهوان وهرگیرا و گوتی: نهی داخم بۆ
یوسف (ﷺ)، ههردوو چاوی سپی و کویربوون له داخ و خهفتهدا،
چونکه ههر داخ و خهفته تی خووی دهخوارددهوه.

تهنها یهک خهم،
بهسه بۆ نهوهی ههموو خهمهکانی رابردووت بینیتتهوه یاد!

ههندی شوین،
تهنها یهک کهس پری دهکاتهوه!

ههندی خهم و ئازار،
وشهکان دهستهوستانن لهوهی گوزارشتی لښ بکهن.

پیاو به لایه وه سهخته خه لکی ئه سرینه کانی ببینن،
پووی لی وه رگی پان،
بۆ ئه وهی ئه سرینه پا که که ی نه بینن.

دوور مه به له دایک و باوکت،
که س جیگای تۆ پرنا کاته وه.
یانزه مندال، یوسفی (ﷺ) له بیرنه بردبو وه!
ئه و شته ی دایک و باوکت زۆردلخۆش ده کات،
ئاماده بوونی تۆیه.

چاوه کانی سپی بوو بوون له خه فه تدا،
چاوه کانی یه عقوب (ﷺ)، نه ک یوسف (ﷺ)!
ئێستا جیاوازییه که ت زانی؟
هیچ خه م و دابرائیک،
هینده ی دابرائی مندال له باوکی سه خت نییه.

یه عقوب (ﷺ) به کۆمه لیک خه فه ت و ناره حه تیدا تیپه پی،
به لام چیرۆکه که ی بوو به ئه شکه و تیک،
هه موو که سیکی خه م بار په نای بۆ ده بات!
با چیرۆکی تۆیش له گه ل خه م و ئازاره کاندا به وشێوه یه بیته.

﴿وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسَفَى عَلَى يُوسُفَ﴾

واته: نهوسا چووه كه نارېكه وه و به دهم هه ناسه ی سارد و نه سربنه وه وتی: نه ی داخم بۆ یوسفی نازدار، له دلم دهرناچیت یوسفی جوان خاس و خواناسم.

ته نها خودا نه ندازه ی خه مه کانت ده زانیت،
ته نها خودا ده زانیت چه ندی ماندووی،
چه ندی شکاویت!
هه موو نه وانه جهه بکه و
له بهردهم پهروه ردگار تدا دایانینی.
ته نها نه و زاته ده توانیت خه مه کانت نه هیلیت،
دلت سارپژ بکات و
به نازیزانت شادت بکاته وه.

﴿وَأَبْصَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ﴾

چاوه کانی یه عقوب (ﷺ) سپی بوون له خه فه تدا و کوپربوون.
نه و دهمه ی ژیانته پرهش ده بیته،
چاوه کانت سپی ده بن!

﴿قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتُنُوا تَذَكُرُ يُوسُفَ﴾

حَتَّى تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾

واته: وتیان: سویند به خوا تۆ هەر واز ناهینیت، تا وات لی دیت
په کت ده که ویت، یا خود له تیاچووان ده بیت.

دژایه تیان کرد له خوښ ویستنی یوسفدا (ﷺ)،
ئێستایش له یادکردنه وهی یوسفدا (ﷺ) دژایه تی ده که ن!

وجوودی به ره که ت بوو،
رۆیشتنی خه م و حه سره ت بوو.
له ده ستدانی شته به نرخه کان،
ته نها خاوه نه که ی هه ست به تالییه که یان ده کات.

وښتگى دهيم

متمانېوون به خودا

بلاوگرډنه وهى نارامى له دېروونه کاندې،
له ساتى نارېحه تى و دوودلېدا، کارى پيغه مېرانه.

﴿قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ
وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾^(٨٦)

واته: يه عقوب(ﷺ) وتی: من باسی خهفت و په ژارهه هه رلای
خوا ده کهم، من له لایهه خواوه شتانیك ده زانم که ئیوه نایزانن.

له دواى ئه وهى خهه و په ژارهه خوى برده لای خودا،
له دواى چه نه رپوژیک بوئی یوسفی(ﷺ) کرد.
که سه مه زنه کانیش سکا لاده کهن،
به لام بو لای کى...

ئهو خه مهى ته نهها خۆت هه ست به گه وره ییه کهى ده کهیت،
ته نهها شایسته ی ئه وه یه بو خودای باس بکهیت.

هه موو ئه وانه ی باسی خه مه کانمانیان بو ده کهین،
هیز و توانا و دل دانه واییان هه ر چوژیک بیت،
حه قیقه تی ئه وه نازانن که هه ستی پى ده کهین،
ئهو ته نهها خودایه به ته وای ئاگای له حالمانه.

گهر ده توانیت،
سکالای خه مه کانت ته نها له لای خودا بکهیت،
ئه نجامی بده!

ئه وه که سه ی چیژی سکالا کردن له لای خودا بچیژی،
هه رگیز له لای خه لکی سکالا ناکات.

سکالا بردنه لای خودا دژی ئارامگرتن نییه،
به لکوو ئه وه ی دژییه تی،
سکالا کردنه لای به نده کانی.

له قورئاندا دوو جار باسی سکالا هاتووه:
یه که م له سووره تی یوسف:

﴿إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ﴾

دووهم له سووره تی موحاده له دا:

﴿وَنَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ﴾

بنواړه،

سکالا کانت بۆ کوئ به رزده که یته وه!

یه عقوب (ﷺ) له سوجدده دا ده یفه رموو:
په روه ردگارا په حم به لاوازییه که م ناکه یت،
په حم به پیرییه که م ناکه یت،
په حم به مووه سپیییه کانم ناکه یت و
په حم به ملکه چییه که م ناکه یت.
خودا فه رمووی:

«سویند به هیژ و توانام، ئه گهر یوسف (ﷺ) مردوویش بووايه بۆم
زیندوو ده کردیته وه، پوژی دواتر مژده ی گه رانه وه ی یوسفی (ﷺ) پی
گه یشته.»

له ئایه تی:

﴿إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِي وَحُرْنِي إِلَى اللَّهِ﴾

وشه ی (أشکوا) ئه لیف له دوای واوه هاتووه، له ده می کدا پێسا کان
پێگه نادهن به نووسینی ئه لیف لێره دا، موفه سیره کان راقه یه کی
نازداریان کردوو و وتوو یانه: سکا لاکه ی هینده گه وره بووه،
سه ری کیشاوه بۆ ئه وه ی له وشه که زیاد بکریت!

سوپاس یەعقوب (ﷺ)، لە چیرۆکی تۆوہ فیرووم،
داواکردن لە غەیری خودا سەرشوپیە.
سکالا بردن بۆ غەیری خودا لە دەرگادانە بە ھەلە.
پشت بەستن بە مروڤەکان ھۆکاری بێھیواییە.
ئەوہی خودا بباتەوہ ھەموو شتیکی بردۆتەوہ،
گەرچی ھەموو خەلکی دۆرانیدی.
ئەوہی خودای لەدەستداییت ھەموو شتیکی لەدەستداوہ،
گەرچی ھەموو خەلکی بردییتەوہ.

ئەو دەمەى دەرگاگان داخران و دل گەیشتنە قورقوراکە،
فەرمووت:

﴿إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِي وَحُرْنِي إِلَى اللَّهِ﴾

واتە: باسی خەفەت و پەژارەم ھەر لای خوا دەکەم.

ئەدھەم شەرقاوی

له باره ی یوسف (ﷺ) بۆتان دهدویم

﴿يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَيَاسُّوا مِنْ رَّوْحِ اللَّهِ
إِنَّهُ لَا يَيَاسُ مِنْ رَّوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ﴾

واته: كوره كانم، بچنه وه به لكوو سؤراغيكى يوسف (ﷺ) و براكه ي
بكه ن، له به زه يى خوايش نائومي د مه بن، نه وانه ي خوانه ناسن له
به زه يى خودا نائومي دن.

ئه مه يه گوماني باش بردن به خودا،
ماو هيه كي زۆره كوره كه ي له ده ستداوه،
ئه وا براكه يشى چۆته پالى،
لى هيشتا هيوايه كي زۆرى به خودا هه يه.

بينايى له ده ستداوه،
چۆته ساله وه،
دوو كور ي له ده ستداوه،
هيشتا لاهه كان فيرى گه شينى ده كات.
نائومي دى له دلي كدا جيى نابيتته وه،
كه وابه سته بووه به پهروه ردگار ييه وه.

﴿وَلَا تَيَاسُّوا مِنْ رَّوْحِ اللَّهِ﴾

واته: له به زه يى خوايش نائومي د مه بن

یه عقوب (ﷺ) سنی شتی له ده ستدا،
یوسف (ﷺ) و بنیامین و بیناییه که ی!
خودای گه و ره هه رسیکی بۆ گه پانده وه،
به هوئی ته وه کول و گه شبینی و خۆراگرییه که ی.

بونیدانانی ئه ریانی و زیندوو کردنه وه ی گه شبینی له وانی تر دا،
خه سلّه تی که سه مه زن و مه رده کانه.

﴿وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ﴾

واته: له سۆز و میهره بانی خودا نا ئومید مه بن.

خه مه کانت، به بلا و کردنه وه ی گه شبینی چاره بکه.
یه عقوب (ﷺ) زۆر خه م بار بوو،
لی هه ر متمانه ی به خودای خۆی هه بوو،
باسی به هیوا بوون و متمانه بوونی به خودا ده کرد!

له باره ی یوسف (ﷺ) بۆتان ده دویم

خودا ده فهرمویت: ﴿لَا تَقْنَطُوا﴾
نائومیډ مه بن.

یوسف (ﷺ) به براکه ی وت: ﴿فَلَا تَبْتِسْ﴾
خه مگین مه به.

شوعه یب (ﷺ) به مووسای (ﷺ) گوت: ﴿لَا تَخَفْ﴾
مه ترسه.

یه عقوب (ﷺ) به کوره کانی وت: ﴿وَلَا تَيَأْسُوا﴾
نائومیډ مه بن.

پیغه مبه ری خودا (ﷺ) به ئه بوبه کری (ﷺ) وت: ﴿لَا تَحْزَنْ﴾
خه مباره مه به.

بلاوکردنه وه ی ئارامی له دهروونه کاند،
له ساتی نارپهحه تی و دوودلیدا،
کاری پیغه مبه رانه.

يەعقوب (ﷺ)، يوسف (ﷺ) و براكەى لەدەستدا بوو،
بەلام هيشتا ئەو مژدەى دەدا بە كورەكانى و
رۆحى گەشبینى تپدا زىندوو دەکردنەو!
دەیفەرموو:

﴿وَلَا تَيْأَسُوا﴾

نائومید مەبن...

يوسف (ﷺ) لەگەڵ هەموو ئەو ستەمەى لێى کرابوو،
توانى دڵنەوايى براكەى بکات و ئارامى بکاتەو!
فەرموو:

﴿فَلَا تَبْتَئِسْ﴾

خەفەت مەخۆ و خەمت نەبێت!

دەتوانین هۆکارى دڵخۆشیی و ئارامى کەسانى تر بێن،
ئازارى خۆمان هەر چۆنێک بێت!
ئەمە هیژیکە بەخشاوه بە کەسانى کەم،
تۆ لەوانە بە و بەخیلى تپدا مەکە!

بنواړه خودا چۆن چاودیږی یوسف (ﷺ) ده‌کات:

عه‌زیزی میسر پېشوازی لیده‌کات و به ژنه‌که‌ی ده‌لایت:

﴿أَكْرَمِي مَثْوَاهُ﴾

واته: ږیزی لی بنی.

شای میسر پېشوازی لیده‌کات و ده‌لایت:

﴿إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ﴾

واته: ئیمرؤ له‌لای ئیمه‌ خاوه‌ن پله و جیگه‌ی متمان‌ه‌یت.

براکانی پیی ده‌لین:

﴿وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا﴾

واته: خیرمان پی بکه!

ئهو دهمه‌ی به‌نده‌ نارام‌گریه‌کی جوان نارام‌ده‌گریټ،
خودا دلی ساریژ ده‌کات و به‌سهر نه‌یاره‌کانیدا سه‌ری ده‌خات.

﴿قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ
إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ﴾ (٨٩)

واته: یوسف (ﷺ) وتی: ئایا زانیتان و له بیرتانه چیتان به
یوسف (ﷺ) و به براکه ی کرد، کاتیک ئیوه نه فام بوون و ترسی
خواتان له دلدا نه بوو؟

که سی به پیز و مه رد،
سه رکۆنه ی ئازیزانی ناکات،
به لکوو پۆزشیان بۆ ده هیئتته وه.
نه یوت کاره که تان به هو ی رق و چه سودیه وه بوو،
به لکوو فه رمووی: ئه وه ده مه ی نه فامبوون.

﴿قَالُوا أَعَيْنَاكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي﴾

وتیان: ئا تخوا به راستته! یوسف خۆتی؟
پیانی وت: من یوسفم و ئەمەیش برامه.

نه یوت عەزیزی میسرم،
تەنھا ناوی خۆی وت،
هیچ سیفەتێکی ئەدایە پال خۆی.
کەسی مەزن هەر بە مەزنی دەمێنێتەوه و
پلە و دەسەلات بوغرای ناکات.

﴿إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾

واته: بهراستی ههركهس خۆی بپارێزێ و دان بهخۆیدا بگرێت،
ئەوسا بهراستی خوا پاداشتی ئاكارپهسهند و ناکات.

ههموو ئەو شتانهی له سوورهتی یوسفدا هاتوون،
لهم ده وشه دا پوخت کراوه.

به خۆراگری و تهقوا،
عیززهتی دنیا و قیامهت به دهست دههێنیت.

﴿قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ آثَرَكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ﴾

واته: وتیان به یوسف (ﷺ): سویند به خوا به پاستی خوا تو ی هه لێزارد
به سه ر ئیمه دا، به پاستی ئیمه له خه تا کاران بووین.

هه ندی که س،
پیو یستیان به چه ن دین سا ل هه یه،
هه تا قه ناعه ت به شتیکی به لگه نه ویست بکه ن.

ئێستا تیگه یشتن ته نها له لای باوکیان خو شه ویستر نییه،
به لکوو له لای خوداش، له هه موویان خو شه ویستره!

﴿قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ
وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾

واتە: یوسف (ﷺ) وتی ئەمڕۆ هیچ سەرزەنشت و تەشەرێکتان
لەسەر نییه لەلایەن منەوە، خوا لێتان خۆش بێت، خوا لە
هەموو بەسۆزان بەسۆزترە.

هەر کەسێک بە پەشیمانییەو هاتە لات،
زۆر سەرزەنشتی مەکە،
چونکە پەشیمانی بەشی خۆی سزا و شکانی هەیە!

ئەوانەى خواوەنى دایىکى سپین،
کێشەکانى بە:

﴿لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ﴾

چارەسەر دەکەن و
پەپاوى پابردوو هەڵنەدەنەو.
کەسە مەزنیەکان لەیەک ساتدا هەموو هەڵەکان لەیاد دەکەن!

که میڤک راوهسته،
بزانه کئ هه له ی به رانه رت کردووه،
کئ دزایه تی کردوویت، کئ سته می لیکردوویت،
دواتر دلت به ئاوی لیخووشبوون بشو و یوسف (ﷺ) ئاسا بلی:

﴿لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ

وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾

هیچ سه رزه نشت و ته شه ریکتان له سه ر نییه له لایه ن منه وه،
خوا لیتان خووش بیت، خوا له هه موو به سۆزان به سۆزتره.

ئه وه دهمه ی لای عه زیزی میسر بوو ده یتوانی تاوانه که بکات،
به لام فهرمووی:

﴿مَعَاذَ اللَّهِ﴾

واته: په نا ده گرم به خودا!
له وه دهمه ی عه زیزی میسر بوو، ده یتوانی تۆله له براکانی بکاته وه،
به لام فهرمووی:

﴿يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ﴾

واته: خوا لیتان خووشبیت!
هه ندئ جار به ها و پێزمان له و شتانه دایه که ئه نجامیان نادهین!

وېستگى يانزە

بۆنى يوسفم (ﷺ) بۇ دىت

ئەوھى ئىمىرۇ ئازارت دەدات،
لەوھىيە سبەينى ھۆكارى دلخۇشبوونت بىت!

﴿قَالَ أَبُوهُمْ إِنَِّّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَن تُفَنِّدُونِ ﴿٩٤﴾﴾
 ﴿قَالُوا تَأَلَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ﴿٩٥﴾﴾

واتە: باوکیان وتی بە پاستی من بۆنی یوسف (ﷺ) ھەست پێ دەکەم،
 ئەگەر بە خەڵەفاو و بیعەقلم دانەنێن. وتیان سویند بە خوا تۆ ھەر
 لەسەر ھەڵە کۆنەکە ی خۆتی.

وتی: بۆنی یوسف (ﷺ) دەکەم!
 وتیان: لەسەر ھەڵە کۆنەکە ی خۆتیت.
 گوزارشتی لە ھەست و تامەزرۆیی ناخی کرد،
 ئەوانیش بە ناشرینی وەلامیان دایەوہ.
 ئەو دەمە ی ئازیزانت گوزارشت لە شتیکی ناخیان دەکەن،
 ھاوخم و ھاوسۆزیان بە،
 پێویست ناکات ببیتە دادوہر بەسەریانەوہ.

مادەم گومانى باشت ھەيە بە خودا و
ئائومىد نەبوويت لە پەحمەتەكەى،
بىگومان بۆنى ئاوات و خەونەكانت دەكەيت، پيش ئەوھى بگەنە لات.
دەروولیکردنەوہ بۆنىكى ھەيە،
تەنھا گەشبینەكان بۆنى دەكەن.

ھەموو شتیک دژت دەوہستیتەوہ،
بەلام خودا ھەر لەگەلت دەمىنیتەوہ،
لەگەل خودابە،
ھەمووشتیک لەگەلت دەيیت.

ئازاردانى باوکە، پىيى بلييت:
تۆ نازانيت، تۆ تیناگەيت، تۆ ھەلەيت.

يوسف (ﷺ) کراسى ھەلبژارد،
بۆ ئەوھى لەو شوینەوہ دلخۆشى بکات کە خەميان پى دا.

لەبارەى یوسف (ﷺ) بۆتان دەدویم

سوپاس یەعقوب، لە چیرۆکی تۆوه فیربووم:
خۆشەویستی بۆنیکى هەیه دلى خۆشەویستەکان بۆنى دەکات
پیش لوتیان، کە وت بۆنى یوسف (ﷺ) دەکەم، وتیان هەر
لەسەر نەزانی نە کۆنە کە تیت، کى هەیه پقاوییه کان قایل بکات
بەو هی دله کان بۆن دەکەن و بۆنى خۆشەویستە کە یان لى هەله
نابیت؟

ئەدھەم شەرقاوی

یەکیک لە نەزیتە کۆنە خراپەکانى مرۆف ئەو هی،
هەر وتەیه کی نامۆ لە بەسالاچوو هکانه وه دەرکەویت،
چواردەوورە کە ی وەها لیکی دەدەنە وه،
کە نیشانەیه کە لە نیشانەکانى خەله فاوی.

﴿فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقَنُ عَلَىٰ وَجْهِهِ فَأَرْتَدَّ بِصِيرًا
قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَّكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ (٩٦)

واته: جا کاتیک مژده دهره که هات، نه و کراسه ی دا به سه ر دهم
و چاویدا، یه کسه ر بینایی گه پرایه وه، یه عقوب (ﷺ) وتی: من به
ئیوهم نه وت؟ دلنیا بن من له لایه ن خواوه شتانیک ده زانم ئیوه
نایزانن.

نه و که سه ی وه ک مژده دهر کراسه که ی هیئا،
یه کیک بوو له وانه ی کراسه خویناویه که ی هیئا.
به خوراکری و لیپورده یی،
نه و که سه ی رپوژیک خه مباری کردوویت،
ده بیته مژده به خشت.

له سووره تی یوسفدا سی جار باسی (کراس) کراوه:
له یه که مدا هوکاری خه فه ته،
له دووهمدا به لگه ی پاکیتییه و
له سپیه میشدا مژده ی دلخوشییه.

نه وه ی ئیمرو ئازارت ده دات،
له وه یه سبه ینی هوکاری دلخوشبوونت بیت!

﴿قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿٩٧﴾
قَالَ سَوْفَ أُسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾﴾

واته: وتیان نهی بابه لای پهروهردگار داوای لیخۆشبوونی
گوناوه کائمان بۆ بکه، بهراستی ئیمه گوناهار بووین. یه عقوب(ﷺ)
پیی وتن: دواتر له پهروهردگارم داوای لیبووردنتان بۆ ده کهم،
بهراستی ههر ئهو لیبووردهی میهره بانه.

﴿سَوْفَ أُسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي﴾

فهرمووی: دواتر...

وهک ئه وهی کاتیکی تایبته به خۆی هه بیته!
ده بیته پروادار کاتیکی دیاریکراوی هه بیته،
ههسته بکاته خودا داوای لیخۆشبوون و نزاکانی گیرا ده کاته.
دهوتریته دواي خسته بۆ کاتی پارشیو،
چونکه کاتی نزاکردنه.

ئەو كەسەى نزاى بۆ دەكەيت،
يان نزاى بۆ كىردووه!
پىيى بلى كە نزاى بۆ كىردووه يان، نزاى بۆ دەكەيت،
چونكە ئەمە كارىگەرىيەكى باشى لەسەر دەروونى دەپىت!

وېستگمى كۆتايى

بەديھاتنى خەونەگان

ئەي شادمانى يەعقوب (ﷺ) بە يوسف (ﷺ)،

ساتىك بەلای مندا تېپەرە!

﴿وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ يَأْتِبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ
رُءْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا﴾ ﴿١٠٠﴾

واته: باوك و دايكى له سهر تهختى حوكمرانى خوى دانان،
هموو كه وتن به پروودا بوى به سوژده برده وه، يوسف (ﷺ)
وتى: ئه ي باوكى خو شه ويستم ئه مه ليكدانه وه ي خه وه كه م بوو،
كه له مه وييش بينيم، بيگومان په روه ردگارم به پاستى گيړا.

ته واو متمانه ت هه بيت و

خاترجه م به،

پوژيک ديت خه ونه کانت دپنه دى،

ته نها گوماني باشت به خودا هه بيت.

﴿إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ﴾

واته: پهروه ردگارم به سۆز و دلاوايه به رانبهر نه وهی بیه ویت.

خودا به رانبهر تاوانبارانیش به سۆزه،
براکانی یوسفی (ﷺ) له کوشتن پاراست و
ژنه که ی عه زیزی میسریشی له خراپه پاراست.

﴿إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ﴾

دووری له باوکی، به سۆزی بوو!
فرېدرايه نيو بنی بیره وه، به سۆزی بوو!
فرۆشتنی به چهند درهه میکی که م، به سۆزی بوو!
زیندانیکردنه که ی، به سۆزی بوو!
هه موو نه م تا قیکردنه وانه نه بووايه،
ده سه لات و پایه داری به ده ست نه ده هیتا.

﴿وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ﴾

بهراستی خوا چاکه ی له گه ل کردم کاتی له زیندان دهری هینام...

نه یفه رموو له بیره که ده ریهینام،
بو ئه وهی تاوانه که یان به یاد نه هینیتته وه.

﴿وَقَدْ أَحْسَنَ بِي﴾

واته: بهراستی خوا چاکه ی له گه ل کردم.

پیشبینی بکه براکته بۆت خراپ بیت،
نزیکه کانت توندبن به رانبهرت،
ئازیزانت فه رمان بکه ن بته که نه زیندانه وه،
به لام ئه وهی نابیت پیشبینی بکه یت، ئه وه یه:
خودا خراپهت به رانبهر بکات.

﴿وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ﴾

واته: به راستی خوا چاکه ی له گهل کردم که له زیندان پژگاری کردم.

ساقیه که له زیندان دهرینه هیئا،
فه رمانی پاشا له زیندان دهرینه هیئا،
دانپیدانانی زوله یخا له زیندان دهرینه هیئا،
به لکوو نه وه خودا بوو له زیندان دهرینه هیئا و پژگاری کرد.

گهر خودا گه یاندتی به نیعمه تیک،
ساله سه خته کانت له یاد نه چیت،
بو نه وه ی فه زلی خودا بزائیت به سه رته وه.

له باره ی یوسف (ﷺ) پوتان ده دویم

﴿وَقَالَ يَأْتُوتُنِي هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا﴾

واته: ئه ی باوکی خوښه ویستم ئه مه لیکدانه وهی خه وه که م بوو
که له مه وپیش بینیم، پهروه رینم ناکامه که ی به دیهینا.

یاداشته جوانه کان له یاد مه که،
گهرچی خه ونیکیش بیت.
یاداشته ناخوښه کان له یاد بکه،
گهرچی هه ولی کوشتنیش بیت.

﴿رَبِّ قَدْ ءَاتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيَّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي
بِالصَّالِحِينَ﴾

واته: ئەي خودانم، لەم ولاتە دەسەلاتت پێ داوم، فێرت کردووم
چۆن خەون لێکبەدەمەو، ئەي دروستکاری ئاسمانەکان و زەوی، هەر
تۆی لە دنیا و قیامەت گەورەي مەیت، بە موسولمانییتی بمەرینە و
بمگەیهنە کاروانی پیاوچاکان.

چەندی پێگەت بەرزبوو،
بیرت نەچیت فەزڵەکی بگەرێنیتەو بە ئۆخودا،
بەبێ خودا، هیچ نیت!

رېنگاکه ی یوسف (ﷺ)،
رېنگایه کی دوورد رېژ و پر نارپه حه تی بوو.
رېنگای په یامبه ران به و شپوه یه!
نووح (ﷺ) تئیدا ماندوو بوو،
ئیراهیم (ﷺ) فریدرایه ئاگره وه.
ئیسماعیل (ﷺ) راکشینرا بۆ سه ربړین و
یه عقوب (ﷺ) چه ندین سأل کوره که ی له ده ستدا.
یوسف (ﷺ) فریدرایه نیو بنی بیره وه و
چه ندین سأل له زیندان مایه وه.
زه که ریا (ﷺ) و یه حیا (ﷺ) کوژران و
موو ساش (ﷺ) شارب به درکرا.
هینده شی نه مابوو عیسا (ﷺ) له خاچ بدریت،
موحه ممه دیش (ﷺ) جوړه ها ئازار و نارپه حه تی چه شت،
ئه مه یه رېنگای پیغه مبه ران،
تویشووی باش بۆ رېنگاکه ت هه لگره!
چونکه نازانیت چی دیته ریت و
نازانیت کو تایی رېگا کو بیه،
له بیرت بیت:

﴿إِنَّ الْعَقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ﴾

واته: دواړوژ بۆ له خوا ترسانه!

﴿أَنْتَ وَلِيٌّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾

واته: تۆ پشتیوان و یارمه تیده ری منی له دنیا و له پوژی دوا ییدا.

ئهو دهمه ی خه لکی سته مت لی ده که ن،

خودا سه رت ده خات.

ئهو دهمه ی خه لکی به درو ت ده خه نه وه،

خودا پشتیوانیت ده کات.

ئهو دهمه ی خه لکی جیت ده هیلن،

خودا ده می نیتته وه و ئاگای لیت ده بیت.

هه موو ئازیزانی له ده ووری جه م بوون،

لی بانگی کرده نه وزاته ی،

له بیر و به ندایه تی و زینداندا پشتیوان و یارمه تیده ری بوو!

﴿أَنْتَ وَلِيٌّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾

تۆ پشتیوان و یارمه تیده ری منی له دنیا و له پوژی دوا ییدا.

له کاتی نارہحہ تیدا:

﴿رَبِّ السَّجْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ﴾

له کاتی خویشیدا:

﴿رَبِّ قَدْ عَاتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ﴾

بروانه په نابردن بۆ خودا،

پشت بهستن پێی،

ئاتاج بوون پێی له خویشی و ناخویشیدا.

پێویسته موسلمان به وشپوهیه بێت.

﴿تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ﴾

په روه ردگارم، به موسلمانیتي بمړينه و بمگه يه نه کاروانی
پیاوچاگان.

خودا،
سهرهوت و جوان و پیغه مبه رایه تی به خشیبوو به یوسف (ﷺ)،
به لام ئاواتی ئه وه بوو به موسلمانیتي بمړیت.
مردن له سهر ئیسلام، ئاواتی په یامبه رانه!

مه زنتر له جوانی،
مه زنتر له سهرهوت و سامان،
مه زنتر له دهسه لات،
مه زنتر له نازادی،
ئه وه یه خودا به موسلمانیتي بتمړینیت.

﴿لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾

واته: له سه رگوشته ی ئه مانه په ند هه یه بۆ ئاوه زان.

هه ر که سیک په ند له چیرۆکه کانی قورئان وه رنه گریت،
له ئاوه زیدا گرفتیک هه یه.

بیئاگا نه بوو له یه عقوب (ﷺ)،
به لکوو نه خشه سازی ده کرد بۆ ئه وه ی یوسف (ﷺ) ببیت به پاشا.
ئهو دهمه ی خودا یه کسه ری وه لامت ناداته وه،
بۆ ئه وه یه جوانتر بۆت فه راهه م به ینیت!

ئهی شادومانی یه عقوب (ﷺ) به یوسف (ﷺ)،
ساتیک به لای منیشدا تیپه ره!

سەرچاوه‌كان

- قورئانی پیرۆز.
- تەفسیری مامۆستا هه‌ژار.
- تەفسیری ئاسان.
- تەفسیری پوخته‌ی قورئان
- یوسفیات، عەلی جابر فەیفی.
- أنا یوسف، ئەیمەن عەتوم.
- إني لأجد ريح يوسف، خالد ئەبو شادی.
- نبأ یقین، ئەدهەم شەرقاوی.
- رسائل من القرآن، ئەدهەم شەرقاوی.
- مالپه‌ری هه‌صاد، [/https://7a9ad.com](https://7a9ad.com)
- مکتبه‌ النور، [/https://www.noor-book.com](https://www.noor-book.com)
- چه‌ندین سەرچاوه‌ی تر.

